

Fördjupad rapport om verksamhet och resultat

Resultatrapportering för hela strategiperioden
samt underlag till ny strategi

Särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2024 - 2027

Ärendenummer: 26/000529

*Lägesuppdatering av strategigenomförandet per den 15 mars 2026,
samt resultat sedan den senaste strategirapporteringen*

Innehållsförteckning

Rapportens upplägg	1
1. Sammanfattning	1
1.1 Bedömningar sedan strategis början	1
1.2 Sammanfattning av Sidas förslag till mål och inriktning för ny strategi.....	1
1.3 Övergripande sammanfattning	3
2. Resultatredovisning.....	4
2.1 Analys på övergripande strateginivå av strategigenomförandet under hela strategiperioden....	4
2.1.1 Analys av utfall	4
2.1.2 Resultat från andra strategier, synergier och samordning	5
2.1.3 Policyintegrering.....	6
2.2 Analys och redovisning av resultat per strategimål	7
2.2.1 Tematisk prioritering: Främja frihet och bekämpa förtryck.....	7
Strategimål 1.1: Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer	7
Strategimål 1.2: Främja demokratiförsvare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, och samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog. 9	
Strategimål 1.3: Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar.....	11
2.3 Sidas bidrag till långsiktiga effekter.....	14
3. Bakåtblickande analys av strategisammanhanget	15
3.1 Översikt och övergripande förändringar i utvecklingskontexten.....	15

3.2 Sveriges roll och mervärde i strategisammanhanget.....	18
4. Lärdomar och slutsatser inför ny strategi	18
5. Förslag till mål, inriktning och volym för ny strategi	21
5.1 Sidas förslag till mål och inriktning för ny strategi	21
5.1.1 Tematisk prioritering: Främja frihet och bekämpa förtryck.....	23
5.2 Föreslagen volym och storleksalternativ.....	25
6. Genomförande och uppföljning av ny strategi.....	25
6.1 Risk och riskhantering	25
6.2 Principer för genomförandet.....	27
6.3 Bistånds- och utvecklingseffektivitet	28
6.4 Uppföljning, utvärdering och lärande	29
BILAGOR	30
Bilaga 1: Om rapporten – syfte och upplägg samt förklaring till trafikljussystemet.....	30
Om rapporten – syfte och upplägg.....	31
Trafikljus för portföljens resultat.....	31
Bilaga 2: Globala mål och delmål (Agenda 2030) som respektive föreslaget strategimål förväntas bidra till	32

Rapportens upplägg

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål och ger en sammanfattning av Sidas förslag till mål och inriktning för ny strategi.

Kapitel 2 ger en övergripande analys av strategigenomförandet sedan strategins början och redovisar resultat per strategimål.

Kapitel 3 en bakåtblickande analys av strategisammanhanget och Sidas roll och mervärde.

Kapitel 4 innehåller lärdomar och slutsatser som ska ligga till grund för Sidas förslag till ny strategi.

Kapitel 5 innehåller Sidas förslag på mål, inriktning och volym i den nya strategin.

Kapitel 6 redogör för genomförande och uppföljning av den nya strategin.

1. Sammanfattning

1.1 Bedömningar sedan strategins början

Strategimål	Portföljens sammansättning ¹		Portföljens resultat
	2024	2025	2025
Bidra till välfungerande politiska partier			
Främja demokratiförsvarare samt nätverk för politisk dialog.			
Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande för underrepresenterade			

1.2 Sammanfattning av Sidas förslag till mål och inriktning för ny strategi

Det blir allt tydligare vilken central roll politiska partier har. De kan stärka demokratiseringsprocesser och mänskliga rättigheter men de kan också vara drivande aktörer i autokrativering. Det är därför av stor vikt att Sverige fortsatt kan bidra med demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer.

Sidas förslag till mål och inriktning för en ny strategi bygger på ett aktörsmöte med PAO-kretsen², forskning, studier och rapporter, Sidas egna erfarenheter, reguljär dialog med PAO samt en utvärdering i tre delar: föregående ansökningsprocesser, kartläggning och analys av PAO:s metoder för att stärka ungas politiska delaktighet samt deras metoder för resultatstyrning, utvärdering och lärande.³ Den fördjupade strategirapporten lämnas in ett år i förtid, enligt överenskommelse vid vårsamrådet 2025 mellan UD och Sida, i syfte att ny strategi ska kunna beslutas i tillräckligt god tid för att nya avtal ska kunna vara på plats från och med januari 2028.⁴

¹ Fram till och med rapporteringen för 2021 benämndes detta trafikljus ”portföljens relevans”. Namnet ändrades inför rapporteringen av 2022 för att bättre spegla trafikljusets innehåll. Bedömningen som görs är dock densamma.

² Minnesanteckning möte PAO och Sida, 5 februari 2026, dokumentnummer 26/000362-1.

³ Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 1: Utvärdering av särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer*, 17 december 2024, dokumentnummer 24/001140-31; Raab, M., och Nilsson, C., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 2: PAO approaches and methods for young people's influence and participation in politics*, 16 June 2025, dokumentnummer 24/001140-52 och Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 3: 23 december 2025*, dokumentnummer 24/001140-56.

⁴ Protokoll, vårsamråd 12 maj 2025, s. 3, dokumentnummer 25/000852-7.

Sverige är den största givaren till parlament och politiska partier, enligt OECD/DAC:s biståndsstatistik.⁵ Årsbeloppet till de partianknutna organisationerna har mer än fördubblats sedan 2023.⁶

Sammantaget bidrar verksamheten främst till de globala hållbarhetsmålen 5 och Fredliga och inkluderande samhällen (16:7 och 16:10).

Sidas förslag till strategi utgör i hög grad en fortsättning på tidigare strategi, men Sida föreslår att regeringen tydligare anger vilka aktörer som avses med ”demokratirörelser och förändringaktörer” inom strategins första mål: ”Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer”. Ett förtydligande skulle underlätta Sidas möjligheter att operationalisera målet i en framtida ny strategi.

Sida föreslår vidare att mål två i nuvarande strategi ersätts med följande mål:

- ✓ Politiska organisationer samarbetar mer inom nationella, regionala eller globala nätverk för politisk dialog.

Sida föreslår att följande bibehålls:

- ✓ Fortsatt möjlighet till både gemensamma program och systempartisamarbeten.
- ✓ Fortsatt möjlighet att använda strategimedel till egeninsats vid ansökan om medel från EU-kommissionen som ett sätt att kunna mobilisera finansiering.

Sida vill därtill uppmärksamma regeringen på följande:

- ✓ PAO:s syn på syftet med strategin varierar från en grupp som anser att politiska partier är strategins unika nisch till andra som anser att även förändringsaktörer kan ingå som målgrupp så länge syftet tydligt är att bidra till demokratiska flerpartisystem. En PAO vill öppna för fria grupperingar.
- ✓ Åsikterna bland PAO skiljer sig även åt avseende budgetfördelningen: en mandatfördelad tilldelning eller ett konkurrensutsatt ansökningsförfarande som i övrigt bistånd. Några PAO förespråkar det ena eller det andra alternativt medan andra hellre ser en kombination.
- ✓ En flytt av hela eller delar av samarbetet till UD föreslås i en utvärdering.⁷ Ytterligare en alternativ hemvist för en eventuell fortsatt mandatfördelad tilldelning vore partibidragsnämnden. Stödformen är resurskrävande och präglas av specialarrangemang i dialog, anvisningar och stöd från Sida.
- ✓ PAO önskar fortsatt möjlighet att använda grundbidraget till informations- och kommunikationsinsatser i Sverige för att kunna sprida kunskap till allmänhet och mobilisera engagemang i resursbas, så som är möjligt inom gällande strategi.
- ✓ Därtill önskar PAO fortsatt en trappa för utfasning om en PAO:s moderparti förlorar sina riksdagsmandat. En sådan utfasning skulle kunna följa partibidragsnämndens trappa.
- ✓ PAO-kretsen skulle föredra en lång strategiperiod för att säkra långsiktighet, möjliggöra flexibilitet och bistånds- samt utvecklingseffektivitet.

⁵ Korrespondens från Sidas statistiker, 23 januari 2026, ”behöver er hjälp kort”, dokumentnummer 26/000004-7.

⁶ Regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Villkor för anslag 1:1, ap 13, för budgetåren 2023 respektive 2026.

⁷ Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 1: Utvärdering av särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer*, 17 december 2024, s. 28, dokumentnummer 24/001140-31.

Om regeringen överväger en återgång till ett konkurrensutsatt ansökningsförfarande ser Sida en fördel med att lägga till bedömningskriterier som kan vägleda urvalet i ett sådant förfarande, för att säkerställa ett rättssäkert och opartiskt förfarande:

- ✓ För den del som inte är mandatstyrd föreslås tillägg av kriterier för bedömning av de partianknutna organisationernas (PAO) verksamhet och kapacitet vid ett konkurrensutsatt ansökningsförfarande, vilket saknas i nuvarande strategi och har ingått i tidigare strategier då sådan hantering var aktuell.

Sammantaget bidrar verksamheten främst till de globala hållbarhetsmålen 5 och Fredliga och inkluderande samhällen (16:7 och 16:10).

1.3 Övergripande sammanfattning

Sidas bidrag till strategins mål, utöver finansiering, består främst i att utveckla lärande genom övergripande och regelbundna utvärderingar, kontakter med akademien, dialogdagar, årgenomgångar och reguljär dialog med de partianknutna organisationerna. Ett relevant forum för strategisk kommunikation är det informella nätverket Political Parties Peer Network som samlar partistiftelser av olika slag, civilsamhällsorganisationer, biståndsmyndigheter och forskare. Normativ dialog skulle kunna föras i OECD-DAC:s Governance Network, men stöd till flerpartisystem och politiska partier ingår för närvarande inte i Governance Networks arbetsplan.

Mobilisering av externa medel utöver PAO-strategin har kunnat ske genom att gällande strategi infört möjlighet till strategifinansiering av egeninsats för EU-projekt. Därutöver har ansvarig enhet förmedlat kontakter till andra avdelningar inom Sida samt utlandsmyndigheter, för möjlig finansiering via andra strategier.

De främsta lärdomarna rör vikten av dels flexibilitet (långsiktiga avtal med villkor som underlättar om planer behöver ändras), dels långsiktiga relationer för att nå framgång i de ofta mycket utmanande miljöer som PAO:s partner arbetar i. Det finns möjligheter att med katalytiska och strategiska insatser uppnå framgångar tack vare PAO:s unika tillträde till politiska sammanhang som andra organisationer inte har. Till utmaningarna hör den tilltagande autokratiseringen och den därmed växande utsattheten för framförallt oppositionspolitiker, inklusive kvinnor, särskilt i digitala forum.

Verksamheten är i linje med regeringens reformagenda och den tematiska prioriteringen "Främja frihet och bekämpa förtryck" som anger att regeringen ska verka för insatser som stärker demokratiska politiska partier och flerpartisystem.⁸ Det finns goda möjligheter att utveckla synergier med andra strategier, dels genom förtydliganden av mål och inriktning av strategier som skulle kunna vara relevanta för verksamhet som rör flerpartisystem och politiska partier, dels genom ökat utbyte av information och erfarenheter.

Sidas bidrag till förändring i förhållande till andra givares bidrag består bland annat i att de svenska partianknutna organisationerna kan arbeta långsiktigt tack vare strategi- och avtalsperiodernas längd. Långsiktigheten underlättar också för de partianknutna organisationerna att hantera externa faktorer bortom Sidas kontroll. Sida har därtill anordnat tillfällen till lärande, såsom dialogdagar med

⁸ Regeringskansliet, Utrikesdepartementet, (2023), Reformagenda: Bistånd för en ny era - Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt, s. 17.

PAO⁹ och ett seminarium om ungdomars politiska delaktighet i samband med stödformens 30-årsjubileum 2025.¹⁰

Gruppen av partner är given på förhand, vilket skiljer strategin från övriga strategier. Sida kan endast samarbeta med de svenska partianknutna organisationerna vars moderpartier är representerade i riksdagen, enligt det senaste valet till riksdagen 2022. De kan i sin tur endast samarbeta med de typer av partner som framgår av strategin. Sida kan därmed inte komplettera portföljen med andra partner utöver PAO. Sida har därför inte gjort något ytterligare arbete med förändringsteori utöver vad som framkommer i strategin.

2. Resultatredovisning¹¹

2.1 Analys på övergripande strateginivå av strategigenomförandet under hela strategiperioden

2.1.1 Analys av utfall

Tabell 1. Strategivolym

Nyckeltal	Värde
Strategivolym mnkr (hela strategivolymen alla år)	325,0

Tabell 2. Nyckeltal, hela strategiperioden

Nyckeltal och Garantier per år	2024	2025	2026	2027
Antal insatser	9	10	2	-
Utfall mnkr	151,5	155,1	2,1	0,0
Antal garantier (pågående under året)	0	0	0	0
Antal garantier (avslutade under året)	0	0	0	0
Antal garantier (startade under året)	0	0	0	0

Antalet insatser är i stort sett detsamma från år till år eftersom verksamheten genomförs av de åtta svenska PAO:er som är aktuella för stöd. Enstaka konsultstöd såsom rörande granskning av intern styrning och kontroll kan förekomma. Garantier är inte aktuella med tanke på verksamhetens inriktning och målgrupper.

Tabell 3. Utfall och antal insatser per strategimål, hela strategiperioden

Strategimål	Utfall, mnkr	Antal Insatser
PAO2024a3 - Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar.	128,2	10

⁹ Minnesanteckning från dialogdagar 2025, dokumentnummer 25/000961-1.

¹⁰ Sidas Youtubekanal, 9 oktober 2025.

¹¹ I kapitlet används begreppet ”utfall”. Med utfall avses utbetalade medel minus återbetalade medel.

PAO2024a1 - Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer.	94,7	10
PAO2024a2 - Verksamheten ska också främja demokratiförsvare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, samt samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog.	85,8	10

Strategin riktar sig till en på förhand given krets av aktörer, de partianknutna organisationerna, som själva väljer hur de fördelar sin verksamhet mellan strategimålen.

Tabell 4. Utfall och antal insatser per globalt mål (Agenda 2030), hela strategiperioden

SDG-mål	Utfall, mnkr	Antal Insatser
16 - Fredliga och inkluderande samhällen	306,6	8
10 - Minskad ojämlikhet	190,7	4
5 – Jämställdhet	180,7	6
1 - Ingen fattigdom	92,3	3
13 - Bekämpa klimatförändringarna	28,4	1
99 - Ej applicerbart	2,1	2

Fördelningen mellan de globala hållbarhetsmålen speglar tyngdpunkterna i verksamheten som de partianknutna organisationerna bedriver. Majoriteten bidrar till mål 16 och 5, hälften till mål 10 och ett fåtal till mål 1 respektive 13.

Tabell 5. Utfall per partnerkategori, hela strategiperioden

Partnerkategori	Utfall, mnkr	Procent
Icke-statliga organisationer (NGOs) och civilsamhälle	306,3	99,3 %
Offentliga institutioner	1,4	0,5 %
Övriga	1,0	0,3 %

Strategin riktar sig till en typ av aktörer, de partianknutna organisationerna, som i detta sammanhang räknas som icke-statliga organisationer.

2.1.2 Resultat från andra strategier, synergier och samordning

Tabell 6. Utfall per land/region

Utfall per land/region under strategin (topp 8), miljarder kronor	2024	2025
Utvecklingsländer, ospecificerat	87,9	96,2
Söder om Sahara, regionalt	20,8	17,1
Västra Balkan, regionalt	11,8	11,4
Latinamerika, regionalt	9,1	8,8

Afrika, regionalt	8,6	8,4
Burkina Faso	2,7	2,2
Uganda	2,7	2,0
Ghana	2,0	2,0

Sida arbetar för att stärka samverkan mellan PAO-strategin och geografiska samt tematiska strategier. Sida gör detta genom att bland annat bjuda in företrädare för andra strategier till årsgenomgångar, samordna bedömningar av ansökningar och rapporter, samt sprida kunskap om PAO-strategin på Sida och utlandsmyndigheter i samband med tjänsteresor. Samverkan har främst skett med Strategierna för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, Sveriges utvecklingssamarbete med det civila samhället, Resultatstrategin för reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet, samt Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika. Sida ser därutöver möjligheter till synergier med strategierna för regionalt utvecklingssamarbete med Latinamerika, respektive Mellanöstern och Nordafrika, och bilaterala strategier avseende stater där ett flertal PAO har lokala partner.

Den höga andelen ospecificerade länder i tabell sex beror på dels stor spridning av verksamheten, dels en allt högre grad av känslighet i verksamheten med tanke på den tilltagande autokratiseringen.

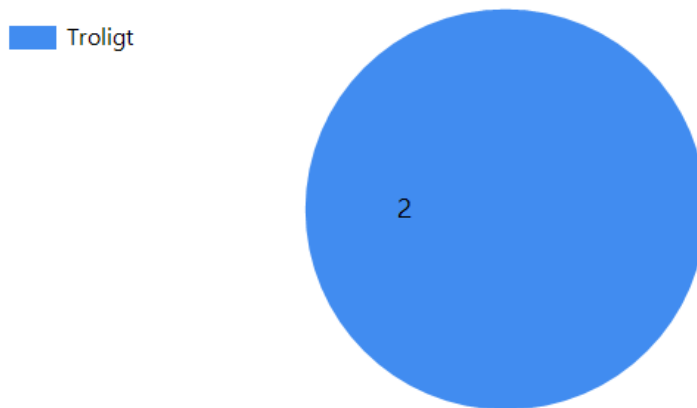
2.1.3 Policyintegrering

Tabell 7. Policymarkörer, hela strategiperioden

Markörer	Andel delsyfte	Andel huvudsyfte
Miljö- och klimat	6,2 %	0,0 %
Jämställdhet	86,0 %	8,7 %
Konflikt	12,2 %	0,0 %

Två partianknutna organisationer har kvinnors politiska delaktighet som huvudsyfte för sina program, medan övriga arbetar med kvinnors politiska delaktighet som ett delsyfte i programmen, vilket förklarar genomslaget i statistiken. Miljö och klimat, däremot, har ännu inte fått genomslag i statistiken och har därför stått i fokus i dialogen, främst vid dialogdagarna 2025, och kommer att fortsätta att vara en dialogfråga. Det finns därtill potential att göra mer avseende konfliktkänslighet, exempelvis vid kommande årliga dialogdagar eller andra tillfällen.

Sannolikheten att insatserna under strategin når sina mål, hela strategiperioden

Enligt underlagen för bedömning är det troligt att insatserna kommer att nå sina mål.

2.2 Analys och redovisning av resultat per strategimål

2.2.1 Tematisk prioritering: Främja frihet och bekämpa förtryck

Standardiserade resultatområden på samhällsnivå: Ett samhälle med starka demokratiska institutioner och fria rättvisa val

Strategimål 1.1: Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer

Utvecklingsanalys

Det finns flera utmaningar inom strategimålet. En växande utmaning för stöd till politiska partier och politiker är att riskerna ökar i takt med att autokratiseringen tilltar och utrymmet för demokratiseringsprocesser snävas in. Konkret kan det röra sig om åtstramning gällande vad och vem som kan ta emot bistånd utifrån och lagar som begränsar manöverutrymmet för civilsamhällsorganisationer och politiska partier.¹² Ytterligare en utmaning för PAO är att hitta partier att samarbeta med: många partier saknar tydlig ideologisk kompass; partier dyker upp och försvinner lika snabbt; andra partier har funnits i årtionden med samma partiledare och saknar förmåga till och intresse av förnyelse.¹³

Dessutom har de flesta partier i utvecklings- och transitionsländer svag kapacitet och kompetens på de flesta områden,¹⁴ såsom att utveckla, förhandla och genomföra policyer och politik. Partier har

¹² Reserapport ”Nordic Meeting on Political Party Support 2025”, dokumentnummer 25/000026-48, s. 4. samt Demokratisk förnyelse i förändringens tid: Strategi 2026 – 2030 (2025, Dansk institut for partier og demokrati), s. 6.

¹³ Reserapport Eftervalkonferens Moldavien, dokumentnummer 25/000026-149, s. 4.

¹⁴ Gunnarsson, A., Sample, K. and Hansen, M. (2020). ‘Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations’. *Sida*, s. 5-7, dokumentnummer 24/000319-1; OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center’s International Democracy Support through PAO, 2022, s. 3, 18/001367, dokumentnummer 18/001367-75; Kristdemokratiskt Internationellt Center, Program for Young Politicians in Africa, Programme Evaluation Report 2012 – 2022, s. 26, dokumentnummer 18/001312-173,

därtill svårt att nå ut till och behålla medlemmar och väljare, som blir allt mer rörliga och dras till personcentrerade rörelser och digital aktivism.¹⁵

Trots utmaningarna finns även möjligheter; bland oppositionspartier finns det ofta ett intresse av samarbeten i syfte att stärka deras organisatoriska färdigheter.¹⁶ Samarbetspartier kan framstå som små och därmed maktlösa, men kan komma att spela en avgörande roll i exempelvis en strategisk allians av oppositionspartier som gemensamt lyckas driva igenom förändringar eller vinna regeringsmakten i allmänna val.¹⁷

Portföljens sammansättning

Samtliga PAO arbetar med målet och de utmaningar respektive möjligheter som präglar kontexterna som deras partner arbetar i. Portföljen svarar upp mot behoven, strategins mål samt uppnår resultat enligt insatsernas mål, enligt Sidas bedömning.

Portföljens resultat

Portföljens resultat bidrar i hög grad till strategimålet eftersom samtliga PAO har verksamhet inom ramen för målet, och har uppnått resultat: systerpartier har stärkt sina organisationer, kapaciteten att utveckla politik och nå ut med sina förslag, ökat antalet medlemmar, bildat allianser med andra partier och uppnått framgångar i allmänna val. Sida bedömer därför att grön markering är befogad.

Resultatexempel

I Latinamerika har ett gemensamt program som sedan 2019 leds av Olof Palmes Internationella Center (OPC) i samarbete med Kristdemokratiskt Internationellt Center (KIC) och Svenskt internationellt liberalt center (SILC) bidragit till att systerpartier har stärkt sina organisationer, utvecklat förmågan att arbeta fram och nå ut med reformförslag, och nya medlemmar har fått större möjligheter till delaktighet. KICs partner i Peru har registrerat tusentals nya medlemmar, kunnat utse kandidater till val på region- och lokal nivå, och byggt en gemensam grund för en allians med andra regionbaserade partier, vilket var nödvändigt för att kunna bli ett nationellt parti. I Colombia ledde OPCs samarbete med en allians av partier till att den vann valet 2022. Partierna i koalitionen inledde under 2024 arbetet med att ombildas till ett enda parti. SILCs samarbetspartner i El Salvador lyckades inte nå upp till nivån för fortsatt registrering som parti efter att ha fått för få röster i valet. Partiet har dock stärkt sin organisation främst på lokal och regional nivå, utvecklat interdemokratien genom öppnare nomineringar av kandidater och upprätthållit sin etiska kompass trots utmaningar i landet. OPC, KIC och SILC har stöttat akademier, utbildningar i ledarskap och vallagstiftning, samt alliansbyggande mellan partier. En bidragande extern faktor till framstegen är att partierna har kunnat fokusera på sin interna utveckling efter att ha lagt valkampanjerna under 2023 bakom sig.¹⁸

insats 16195; Scott, Z. and McLoughlin, C., (2014). 'Political Systems: Topic Guide'. *Governance and Social Development Resource Centre*. Birmingham: GSDRC, University of Birmingham, UK.

¹⁵ Schleiter, P., Centre for Democratic Resilience, Oxford University, quoted in Political Party Peer Network (2025), Conference Paper: How to Push Back Threats to Democracy, 2025, s. 4, dokumentnummer 26/000004-16; Scott, Z. and McLoughlin, C., (2014). 'Political systems: Topic Guide' *Governance and Social Development Resource Centre*. Birmingham: GSDRC, University of Birmingham, UK.

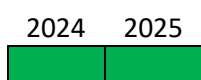
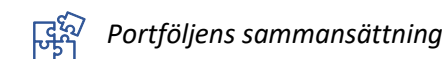
¹⁶ Reserapport "Nordic Meeting on Political Party Support 2025", dokumentnummer 25/000026-48, s. 4.

¹⁷ Ibid. s. 4.

¹⁸ Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 1, 3-5, och 8, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147.

I Serbien har Green Forums samarbetspartner genom utbildningar och handböcker stärkt sina kunskaper och förmågor, bland annat i samhällsstyrning på lokal nivå och utveckling av reformförslag. Den stärkta kapaciteten bidrog till framgångarna i de lokala valen 2024 då systerpartiet vann 100 mandat inom ramen för sin koalitions 280 mandat av totalt 1600 möjliga mandat.¹⁹

VERKSAMHETENS UTVECKLING OCH RESULTAT SEDAN STRATEGINS BÖRJAN

Den fördjupade strategirapporten rör endast de två första åren av strategin, eftersom den lämnas in ett år i förtid, enligt överenskommelse med UD.²⁰ Nulägesbedömningen av 2025 har därför integrerats i avsnittet. Sidans bedömning av verksamhetens utveckling och resultat hittills under strategiperioden samlas därför här, liksom resultat som bygger på verksamhet som inleddes under tidigare strategiperioder.

Sidans samarbetspartner och därmed portföljen är given från början: de partianknutna organisationerna. Samtliga arbetar med målet. Exempelen ovan från Latinamerika och Västra Balkan visar hur långsiktig och riktad utveckling av partiernas och politikernas kapacitet och kompetens kan leda till förändring och framsteg flera år senare. Sida bedömer att verksamheten tydligt har bidragit till målet att politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer har blivit mer demokratiska, inkluderande och välfungerande. Därmed är grön färgmarkering befogad.

Strategimål 1.2: Främja demokratiförsvarare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, och samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog

Även inom detta mål finns både utmaningar och möjligheter: rörelser och organisationer som strävar efter att bilda partier kan stöta på utmaningar såsom svårigheter att nå upp till de krav som ställs för att få registrera sig eller att inte få tillräckligt många röster i val. Ännu svårare utmaningar förekommer genom mer eller mindre öppet motstånd från regeringar som försvårar bildandet av nya partier.²¹

Inom målet finns dock även möjligheter, främst för nätverk och plattformar för politisk dialog. De kan vara stödjande för underrepresenterade grupper eller för partier som kan behöva sprida information om sin utsatta situation; de kan vara samordnande – exempelvis genom att bygga allianser av oppositionspartier inför allmänna val; de kan bidra till lärande genom utveckling av kapacitet och kompetens.²²

¹⁹ Green Forum, Annual Report, 2024, s. 7, dokumentnummer 22/001028-65, insats 16132, samt kompletterande korrespondens, Svar på kort fråga, 26/000004-32.

²⁰ Protokoll, vårsamråd 12 maj 2025, s. 3, dokumentnummer 25/000852-7.

²¹ Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 1, 3-5, och 8, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147; VIF Årsrapportering 2025, s. 23, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; Green Forum, Annual Report, 2024, s. 6, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16132.

²² Gunnarsson, A., Sample, K., och Victor Hansen, M., Sida Decentralised Evaluation, 2020:17, Annex Case Studies; Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2024, s. 22, dokumentnummer 26/000370-1; Evaluation Report of

Portföljens sammansättning

Samtliga PAO arbetar med målet och de utmaningar respektive möjligheter som präglar kontexterna som deras partner arbetar i. Sammantaget svarar portföljen mot behoven, strategins mål samt uppnår resultat, enligt Sidas bedömning

Portföljens resultat

Portföljens resultat bidrar i hög grad till strategimålet eftersom samtliga PAO har verksamhet inom ramen för målet, och har uppnått resultat såsom exempelvis tillkomsten av ett nytt parti och nätverk för politisk dialog om jämställdhet inom de partier som deltar. Sida bedömer därför att grön markering är befogad.

Resultatexempel

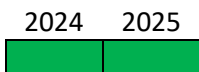
I Kenya har Vänsterns Internationella Forum (VIF) stöttat framväxten av ungdomsfullmäktige i två län vid kusten. Syftet är främst att bidra med demokratisk politisk skolning för unga, främst unga kvinnor, och visa på vägar till politiskt engagemang. Ungdomarna i ett av länen, Kwale, har under året utvecklat sitt politiska engagemang och bildat ett eget politiskt parti för och av unga. Partiet väntar på registrering. Sida bedömer att bildandet av ett nytt parti väl svarar mot målet att främja demokratiförsvare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier.²³

Ett regionalt nätverk för politiskt aktiva kvinnor i Latinamerika, som bildades 2022, inledde sin verksamhet med att gå igenom sina egna partiernas policyer för jämställdhet. Detta ledde till att de under 2024 kunde slutföra en s.k. "Gender GPS" som stöd i en djupare analys av hur långt partierna har kommit i sitt arbete med jämställdhet. De har även arbetat fram förslag på manualer för hur partierna kan hantera könsrelaterade trakasserier och våld. Manualerna har delats med partierna som satt igång med att tillämpa dem. Det är första gången detta sker på regional nivå. Samarbetet leds av OPC tillsammans med KIC och SILC.²⁴ Enligt Sidas bedömning har politikerna genom styrdokumenterna på ett tydligt sätt bidragit till att främja samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog.

VERKSAMHETENS UTVECKLING OCH RESULTAT SEDAN STRATEGINS BÖRJAN

Portföljens sammansättning

Portföljens resultat

PAO: How can OPC improve its organizational practices to strengthen its results?, 2025, s. 16, dokumentnummer 26/000004-35.

²³ VIF Årsrapportering 2025, s. 7 och 12, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133.

²⁴ Protokoll från årsgenomgång med OPC, 25 augusti 2025, s. 2, dokumentnummer 22/001032-57, insats 16147, och Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 7, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147.

Den fördjupade strategirapporten rör endast de två första åren av strategin, eftersom den lämnas in ett år i förtid, enligt överenskommelse med UD.²⁵ Nulägesbedömningen av 2025 har därför integrerats i avsnittet. Sidans bedömning av verksamhetens utveckling och resultat hittills under strategiperioden samlas därför här, liksom resultat som bygger på verksamhet som inleddes under tidigare strategiperioder.

Portföljen av Sidapartner är given från början: de partianknutna organisationerna. Samtliga arbetar med målet. Exemplet från Latinamerika och Östafrika ovan visar hur verksamhet som genomförs av fyra PAO har dels stärkt politiskt aktiva ungdomar att bilda ett eget parti, dels främjat politisk dialog inom ett nätverk om hur partier kan främja jämställdhet och motverka könsrelaterat våld. Sida bedömer att verksamheten tydligt har bidragit till målet att främja demokratiförsvare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, och samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog. Därmed är grön färgmarkering befogad.

Strategimål 1.3: Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar

Utvecklingsanalys

Kvinnor och ungdomar är fortsatt underrepresenterade, men trenderna ser olika ut. Andelen unga i parlament och regeringar har legat stilla sedan årtionden till skillnad mot andelen kvinnor, i vissa roller, som växer, om än långsamt.²⁶

Kvinnors andel av världens parlamentariker utgjorde endast drygt 27 procent 2026. 29 år tidigare var andelen knappt 11 procent. Kvotering är en avgörande orsak till förändringen i representation men ingen garanti för faktiskt inflytande. Trots historiska framsteg under 2024, med de första direktvalda kvinnliga presidenterna i Mexiko, Nordmakedonien och Namibia, har 106 länder aldrig haft en kvinnlig ledare. Under 2025 minskade även andelen kvinnliga ministrar, och nio länder, främst i Asien och Stillahavsområdet, saknade helt kvinnor i sina regeringar. Vidare kvarstår skillnader i ministerportföljer, där kvinnor leder områden inom sociala frågor och jämställdhet medan de mest inflytelserika områdena domineras av män.²⁷

Andelen parlamentsledamöter som är 30 år eller yngre utgör knappt tre procent under 2026; där 70 procent av parlamenten har en högre åldersgräns för att bli invald än ålder för att få rösta. Låg representation bland unga, 35 år eller yngre, återspeglas även på regeringsnivå; 22 av 770 ministrar – knappt tre procent, i OECD-länderna under 2024.²⁸ Bland unga som är politiskt aktiva dominerar även männen.²⁹ Andelen unga kvinnor, 30 år eller yngre, stod för endast drygt en procent av världens

²⁵ Protokoll, vårsamråd 12 maj 2025, s. 3, dokumentnummer 25/000852-7.

²⁶ Stockemer, Daniel, and Aksel Sundstrom. *Youth Without Representation: The Absence of Young Adults In Parliaments, Cabinets, and Candidacies*. E-book, Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, 2022, <https://doi.org/10.3998/mpub.1145994>, s. 5-6, 55, och 90.

²⁷ IPU Parline, 2026, Global and regional averages of women in national parliaments, hämtad 2026-02-03, dokumentnummer: 26/000004-13; Inter-Parliamentary Union: Political leadership roles in 2025: Men continue to dominate, hämtad 2026-01-30, dokumentnummer: 26/000004-3; Inter-Parliamentary Union, Women in National Parliaments, 1997, hämtad 2026-02-09, dokumentnummer: 26/000004-19; och Firdos, Z., *Women in Politics - A Comparative Analysis of Gender Quotas in Different Countries*, s. 12, International Journal for Multidisciplinary Research (IJFMR), Volume 6, Issue 2, March-April 2024.

²⁸ OECD, Government at Glance, 2025, s. 178, dokumentnummer: 26/000004-31.

²⁹ Schleiter, P., Centre for Democratic Resilience, Oxford University, quoted in Political Party Peer Network (2025), Conference Paper: How to Push Back Threats to Democracy, s. 4, dokumentnummer 26/000004-17.

parlamentsledamöter år 2025.³⁰ Betydande barriärer för ungas politiska deltagande utgör de största faktorerna bakom de låga andelarna, snarare än brist på intresse. Detta reflekteras i Global Youth Participation Index år 2025, med ett genomsnittsvärde på 61 av 100 möjliga avseende politiska, civila och ekonomiska förutsättningar i 141 länder.³¹ Det politiska deltagandet försvåras av strukturella faktorer såsom väpnade konflikter, samhällen präglade av hierarkier, svaga partistrukturer och ett utbredd synsätt i partiledningar att politiskt aktiva unga ska vänta på sin tur att få ledande roller.³² Avsaknad av politiska förebilder utgör ännu en faktor.³³ Andra hinder som unga politiker ofta möter är sociala normer och hur de samspekar med sexuella trakasserier - en avgörande utmaning för kvinnor att engagera sig och avancera i politiken. Unga – både kvinnor och män - rapporterar även ekonomiska begränsningar och brist på social status som hinder för dem.³⁴ Forskning visar att rådande utmaningar och barriärer för ungas politiska deltagande leder till att de hellre väljer andra former för sitt politiska engagemang än de formella processerna och institutionerna.³⁵

Utöver kvinnor och ungdomar är även hbtqi-personer, människor med funktionsnedsättningar, urfolk med flera underrepresenterade. I översikten fokuserar Sida på kvinnor och ungdomar eftersom alla PAO arbetar med dem.

Portföljens sammansättning

Två PAO (CIS och VIF) arbetar med program vars huvudsyfte är att stärka kvinnors representation, delaktighet och inflytande och fem PAO med program vars huvudsyfte är ungdomars representation, delaktighet och inflytande (Green Forum, CIS, KIC, OPC och VIF). Övriga PAO har varierande grad av betoning på dessa grupper. Samtliga arbetar alltså med målet och de utmaningar respektive möjligheter som präglar kontexterna som deras partner arbetar i. Den samlade portföljen svarar upp mot behoven, strategins mål samt uppnår resultat, enligt Sidans bedömning.

Portföljens resultat

Portföljens resultat bidrar i hög grad till strategimålet eftersom samtliga PAO har verksamhet inom ramen för målet, och har uppnått resultat. Två PAO, Centerpartiets internationella stiftelse (CIS) och VIF, arbetar med program vars huvudsyfte är att stärka kvinnors politiska delaktighet, och övriga med program där kvinnor är en av flera målgrupper eller där kvinnors politiska delaktighet är ett delmål.

³⁰ Inter-Parliamentary Union, Youth Participation in National Parliaments, 2025, dokumentnummer: 26/000004-5; IPU Parline, Data on Age: Global and Regional Averages, 2026, hämtad 2026-02-03, dokumentnummer: 26/000004-14.

³¹ Global Youth Participation Index, The Global Youth Participation Index Report, 2025, s. 6, dokumentnummer 26/000004-6.

³² Kristdemokratiskt Internationellt Center, Program for Young Politicians in Africa, Programme Evaluation Report 2012 – 2022, s. 8, dokumentnummer 18/001312-173, insats 16195.

³³ Raab, M., och Nilsson, C., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 2: PAO approaches and methods for young people's influence and participation in politics*, 16 June 2025, s. 8, dokumentnummer 24/001140-52.

³⁴ Raab, M, Nilsson, C. *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 2: PAO approaches and methods for young people's influence and participation in politics*, 16 juni 2025, s. 7, dokumentnummer: 24/001140-52.

³⁵ European Network of Political Foundations, ENoP Best Practices Compilation: Youth Participation, 2023, s. dokumentnummer 26/000004-20; se även Global Youth Participation Index, The Global Youth Participation Index Report, 2025, s. 6, dokumentnummer 26/000004-6.

KIC, CIS, Green Forum, OPC och VIF har arbetat med program eller projekt vars huvudsyfte är att stärka ungdomars politiska delaktighet, och övriga med program där ungdomar är en av flera målgrupper. Sida bedömer därför att grön markering är befogad.

Resultatexempel

Enligt forskning och utvärderingar är det en utmaning att på *organisationsnivå* uppnå effekter av kapacitetsutveckling av enskilda politiker.³⁶ Det är därför tecknen på en genomgripande strukturell förändring på *partinivå* är så betydelsefulla att lyfta fram, enligt Sidas bedömning.

Ett påtagligt exempel på en sådan genomgripande strukturell förändring på *partinivå* när det *gäller kvinnors politiska representation och delaktighet* kommer från Västafrika, i verksamhet som genomförs av CIS inom ramen för programmet Empowering Women in Politics (EWIP) som inleddes 2019³⁷. Partiledningarna och kvinnornas partner har tack vare programmet blivit mer medvetna om de särskilda utmaningar som kvinnor i politiken måste hantera, och sina egna roller i att underlätta politiskt arbete för kvinnorna. Partiledningarna har börjat gå från endast uppmuntran i ord till institutionellt stöd till de politiskt aktiva kvinnorna. Partierna har gjort riktade ledarskapsatsningar, mentorer, och kvotering. Kvinnorna ges utrymme genom att få leda konferenser och bjudas in i strategiskt beslutsfattande avseende sitt partis politik. Därtill har kvinnornas partner blivit mer uppmärksamma på vilken avgörande roll deras moraliska, praktiska och känslomässiga stöd har för kvinnornas möjlighet och utrymme att representera sina politiska partier.³⁸

Kvinnorna själva uppger att de har förbättrat sina förmågor att tala offentligt, utveckla policyer, arbeta med påverkan, utveckla nätverk och att deras självförtroende har förbättrats.³⁹ Av 41 kvinnliga parlamentariker som valdes in i Ghanas parlament 2024 hade åtta deltagit i EWIP; de sistnämnda har framfört att de lyckades tack vare EWIP.⁴⁰

CIS egna lärdomar är att verksamheten underlättas om den genomförs med en inkluderande och neutral ansats för att motverka politiska spänningar rörande politiskt aktiva kvinnor, om den kan bygga på manliga "ambassadörer" som har en sådan ställning att de kan hantera konflikter och driva på för att även de kvinnliga kandidaterna ska få resurser till sina valkampanjer.⁴¹

Sida bedömer att ökad politisk jämställdhet inte kan uppnås *enbart* med kapacitetsutveckling av politiskt aktiva kvinnor. Vad som krävs är en kombination av stöd till såväl kvinnor som män samt arbete med mer stöttande regler, tillämpning av policyer mot sexuella trakasserier, mer rättvisa ekonomiska förutsättningar (främst kampanjmedel), normer och traditioner både inom partierna och i samhällena. Därtill krävs ett långsiktigt samarbete som bygger på förtroende mellan den enskilda

³⁶ Gunnarsson, A., Sample, K. and Hansen, M. (2020). 'Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations'. *Sida*, s. 5-7, ärendenummer 24/000319, dokumentnummer 24/000319-1, samt Scott, Z. and McLoughlin, C., (2014). 'Political systems: Topic Guide' *Governance and Social Development Resource Centre*. Birmingham: GSDRC, University of Birmingham, UK.

³⁷ CIS samordnar programmet i samarbete med Kristdemokratiskt Internationellt Center (KIC) som arbetar i Östafrika.

³⁸ CIS, Centre Party International Foundation, Annual Report 2024, maj 2025, s. 39, 43 – 45, dokumentnummer 26/000370-1, insats 12993.

³⁹ CIS, Centre Party International Foundation, Annual Report 2024, maj 2025, s. 39, dokumentnummer 26/000370-1, insats 12993.

⁴⁰ CIS, Centre Party International Foundation, Annual Report 2024, maj 2025, s. 41, dokumentnummer 26/000370-1, insats 12993; CIS PAO, Protokoll från årsgenomgång 2025, s. 2, dokumentnummer 26/000370-1, insats 12993.

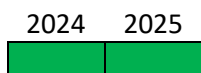
⁴¹ CIS, Centre Party International Foundation, Annual Report 2024, maj 2025, s. 50-51, dokumentnummer 26/000370-1, insatsnummer 12993.

PAO:n, den lokala partnerorganisationen, och de lokala partierna och politikerna. Enligt Sidas bedömning har det CIS-ledda gemensamma programmet i samarbete med KIC bidragit till att främja ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och unga kvinnor.

När det gäller *ungdomars politiska deltagande och representation* visar utvärderingar påtagliga resultat av unga politikernas deltagande i "Program for Young Politicians in Africa" som inleddes 2012 och samordnas av KIC i samarbete med OPC, CIS och GF. Av de ungdomar som under de första tio åren gått igenom det årlånga programmet har drygt hälften lyckats avancera inom sina partier.⁴² Deltagare från 2023 och 2024 vittnar om att de deltar i både beredning och beslutsfattande i sina partier. De unga politikernas moderpartier uppskattar deras nyvunna kunskaper, men framförallt stora partier utgör fortsatt en bromskloss när det gäller vilka som nomineras som kandidater i val. Krav på/bristen på kampanjmedel är ett annat stort hinder för de deltagande unga politikernas möjligheter att bli valda. Partiledningarna föredrar oftast förmögna kandidater i sin egen ålder.⁴³ Enligt Sidas bedömning har det KIC-ledda gemensamma programmet med CIS, Green Forum och OPC, bidragit till att främja ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för ungdomar.

VERKSAMHETENS UTVECKLING OCH RESULTAT SEDAN STRATEGINS BÖRJAN

 Portföljens sammansättning

 Portföljens resultat

Den fördjupade strategirapporten rör endast de två första åren av strategin, eftersom den lämnas in ett år i för tid, enligt överenskommelse med UD.⁴⁴ Nulägesbedömningen av 2025 har därför integrerats i avsnittet. Sidas bedömning av verksamhetens utveckling och resultat hittills under strategiperioden samlas därför här, liksom resultat som bygger på verksamhet som inleddes under tidigare strategiperioder.

Portföljen av Sidapartner är given från början: de partianknutna organisationerna. Samtliga arbetar med målet även om inte alla PAO har underrepresenterade grupper som övergripande mål för sina program, däremot som delmål, och målgrupp. Exempelen visar på påtagliga utfall vad gäller ungdomars politiska delaktighet i sina partier och på effekter på organisationsnivå i de partier som ingår i programmet för att främja kvinnors politiska delaktighet. Sida bedömer att PAO:s verksamhet tydligt har bidragit till målet att bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar. Därmed är grön färgmarkering befogad.

2.3 Sidas bidrag till långsiktiga effekter

Sidas möjlighet att bidra till långsiktigt stöd, förutom under 2023, är unikt i förhållande till de flesta andra givare. Framgångar som rapporterats under strategiperioden är resultat av processer som

⁴² Kristdemokratiskt internationellt center, Årliga utvärderingsrapporten för Program For Young Politicians In Africa (PYPA) för 2024, s. 21, dokumentnummer 22/001031-105, insats 16195.

⁴³ Kristdemokratiskt internationellt center, Årliga utvärderingsrapporten för Program For Young Politicians In Africa (PYPA) för 2024, s. 6, 7 och 21, dokumentnummer 22/001031-105, insats 16195; Ducor Institute, February 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 3, 4, 9, 10, och 13, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195.

⁴⁴ Protokoll, vårsamråd 12 maj 2025, s. 3, dokumentnummer 25/000852-7.

inleddes för flera år sedan.⁴⁵ Ett exempel är Program for Young Politicians for Africa. Unga politiker som deltagit i utbildningar har i sin tur utbildat partikollegor efter hemkomst, blivit alumni och fortsatt sina engagemang. Kunskaper har alltså förmedlats mellan årgångarna av deltagare sedan programmet inleddes 2012.⁴⁶ I program som pågått i mer än tio år har framstegen vuxit fram gradvis till resultat som blivit synliga idag när deltagare uppnått höga positioner i sina partier. Ytterligare ett exempel rör Jarl Hjalmarson stiftelsens (JHS) arbete: för 15 år sedan inledde JHS samarbete med vad som då endast var ett gryende kvinnoförbund i Bosnien Hercegovina. Nu har partnerorganisationen vuxit till ett fullt utvecklat kvinnoförbund som stärkt sitt inflytande i sitt parti. Ett resultat är ökad synlighet för kvinnor i valkampanjer. I lokalvalen 2024 var 189 av partiets knappt 480 kandidater kvinnor. Av kandidaterna valdes 53 personer in i kommunfullmäktige, varav 10 kvinnor. En nyckel till förändringen var en ändring i partiets stadga 2023 för att stärka interndemokratin.⁴⁷ Sedan dess har partiet dock splittrats, och ledningen för partiets kvinnoorganisation har lämnat – ett exempel på hur svårnavigerat samarbete med politiska partier kan vara.⁴⁸

Det tar tid att förändra politiska partiers strukturer, stadgar och policyer.⁴⁹ Sida bedömer därför att möjlighet till långsiktighet är avgörande för att verksamheten ska kunna uppnå resultat.

3. Bakåtblickande analys av strategisammanhanget

3.1 Översikt och övergripande förändringar i utvecklingskontexten

Efter en lång period av påtagligt minskande mångdimensionell fattigdom i världen har trenden vänt. Människor som lever i fattigdom fortsätter möta stora hinder för politisk delaktighet. Under 2025 fördjupades den ekonomiska utsattheten för stora delar av världens befolkning, samtidigt som ekonomiska eliter stärkte sitt politiska inflytande. Kvinnor, urfolk och etniska minoriteter i fattigdom är särskilt utsatta och begränsas fortsatt via politiskt våld, diskriminering och skadliga stereotyper. Ojämligheter undergräver möjligheten för människor som lever i fattigdom att delta i och vara representerade av politiska partier och därigenom påverka politiska prioriteringar. Deras möjligheter att göra sig hörda undergrävs än mer när intresseorganisationer, aktivism och andra aktörer inom civilsamhället förbjuds, trakasseras eller på andra vis hindras verka fritt. Vidare påverkar den begränsade representationen bland särskilt utsatta grupper politikens utformning, innehåll och dess räckvidd.⁵⁰

⁴⁵ OPC, Report 2023, POSP, s. 12, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁴⁶ Ducor Institute, February 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 4, 18, 21, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195, och Kristdemokratiskt Internationellt Center, Yearly Report to Sida (2023), s. 4, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195.

⁴⁷ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2024, s. 7-8, 11 och 17, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16136; tjänsteanteckning kompletterande uppgift, dokumentnummer 26/000004-33 samt 26/000004-36.

⁴⁸ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, Uppdaterad VP 2026, s. 4, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16136;

⁴⁹ UK Government Center of Expertise: Understanding Support to Programmatic Political Parties, s. 17, September 2025, dokumentnummer 26/000004-34; KIC, Yearly Report to Sida, 2023, s. 8, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195; OPC Report 2023, POSP 2023, s. 8 och 9, ärendenummer 22/001032, insats 16147; Protokoll från årsgenomgång mellan OPC och Sida, 4 september 2024, s 3-4, dokumentnummer 22/001032-45; Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 5, 8 och 10, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

⁵⁰ Oxfam, Resisting the rule of the rich: protecting freedom from billionaire power, 2026, s. 36, 3941; Lührmann, A., Mechkova, V., Dahlum, S., Maxwell L., Olin, M., Sanhueza Petrarca, C., Sigman, R., Wilson, Lindberg,

Även förtrycket ökar. Av världens befolkning bor 72 procent i auktoritärt styrda stater. Endast sex procent av världens befolkning bor i stater som demokratiseras.⁵¹ Politiska och medborgerliga rättigheter fortsätter försvagas globalt. Regeringar begränsar i allt större utsträckning civilsamhället och censurerar medier, vilket minskar förutsättningarna för offentlig debatt och granskning av makthavare.⁵²

Oppositionspartier och oppositionspolitiker utsätts för förtryck genom lagar för att upplösa partier eller blockera deras möjligheter att kandidera i val,⁵³ gripanden, mord, ogrundade avstängningar från parlament, inskränkningar i yttrandefrihet, infiltration, övervakning och orättvisa rättegångar. Det blir allt vanligare att även anhängare till politikerna utsätts. Repressionen påverkar politikernas psykosociala hälsa.⁵⁴ Antalet parlamentsledamöter utsatta för brott mot sina mänskliga rättigheter fortsätter att öka. Antalet utsatta parlamentsledamöter som är kvinnor har ökat sexfaldigt mellan 2015 och 2025 medan motsvarande ökning bland män är trefaldig.⁵⁵

Därtill är bristen på jämställdhet störst inom den politiska arenan. Patriarkala strukturer och skadliga könsstereotyper fortsätter att begränsa kvinnors politiska representation, särskilt för kvinnor som tillhör etniska minoriteter, är migranter eller lever med funktionsnedsättningar, enligt UNDP:s Gender Social Norms Index 2022. Den ökade polariseringen och framväxten av högerpopulism har lett till stora bakslag för demokratiska principer och hotar kvinnors möjligheter att delta i det politiska rummet.⁵⁶

Trots att demokrati utgör den mest föredragna styrelseformen globalt ökar stödet för militärt styre och ledare som avskaffar parlament och fria val. Utvecklingen är särskilt tydlig bland unga 18-35 år: där 35 procent i 30 länder år 2023 uppgav sig positiva till en sådan ledare.⁵⁷

Den tilltagande autokratiseringen har flera orsaker. Kraftigt ökande skillnader i relativ socioekonomisk jämlikhet är en faktor som bidrar; människor som drabbas av ökad ojämlikhet röstar

S.I., (2018) State of the world 2017: Autocratization and Exclusion?, *Democratization* 25:8, 1321-1340, DOI: [10.1080/13510347.2018.1479693](https://doi.org/10.1080/13510347.2018.1479693). fig. 6, s. 1334. Se även Törnquist, O., 2009. *Rethinking Popular Representation*. Palgrave MacMillan.

⁵¹ 25 Years of Autocratization – Democracy Trumped? Variety of Democracy Institute Annual Democracy Report 2025, s. 6; Desrosiers, M-E., Cheeseman, N., Beardsworth, N., Gyimah-Boadi, E., and Hassan, M. Effectively Supporting Democratic Resilience and Resistance. Scoping Study. *Ottawa. International Development Research Centre*. (2025), s 15.

⁵² Variety of Democracy Institute, 25 years of autocratization – Democracy Trumped?, 2025, s. 6-7, 17; Freedom House, *Freedom in the World Report 2025*, s. 2, 8, 13-14, dokumentnummer: 26/000004-8.

⁵³ Human Rights Watch *World Report 2025*, s. 23, 82, 148, 260, 281, och 336. Se även Inter-Parliamentary Union, *Violations of the Human Rights of MPs in 2024*, infographic, dokumentnummer 25/000226-4.

⁵⁴ Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 3, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147; JHS, *Årsrapport 2024*, s. 15 och 20, dokumentnummer 26/000370 -1, insatsnummer 16136; SILC *Annual Report 2024*, bilaga 2, s. 35, dokumentnummer 26/000370 -1, insatsnummer 16196; VIF *Årsrapportering 2024*, s. 24, dokumentnummer 26/000370 -1, insats 16133.

⁵⁵ Inter-Parliamentary Union: Over 1,000 MPS suffered human rights abuses in 2025 according to IPU figures. Hämtad: 2026-01-30, dokumentnummer: 26/000004-4.

⁵⁶ Indexet bygger på Word Values Surveys data i två analysomgångar: den ena omfattar 75 stater och 81 procent av världens befolkning, den andra 31 stater och 50 procent av världens befolkning. Källa: Sidans analys av den globala multidimensionella fattigdomen, 2021-04-13, s. 13 och 33, och UNDP, *Breaking Down Gender Biases Shifting Social Norms Towards Gender Equality*, 2023, s. 3-7, 11-12, dokumentnummer: 26/000004-9.

⁵⁷ Open Society Foundations, *Open Society Barometer: can democracy deliver?*, 2023, s. 6-7, 17-19, dokumentnummer: 26/000004-30.

med högre sannolikhet på auktoritära ledare.⁵⁸ Populistiska partier, desinformation, korruption, maktkamp, elitgruppers skyddande av sina egna intressen,⁵⁹ orättvisa och ofria val och väpnade konflikter driver på politisk polarisering.⁶⁰

Under 2025 förekom det 132 större protester och demonstrationer i fler än 72 länder världen över; ett stort antal bemöttes av ökad repression.⁶¹ Andelen som deltar har dock halverats sedan 1990. Forskning visar att de strategiska och taktiska kunskaperna och förmågorna har minskat över tid bland demokratiaktivister.⁶² Mer än hälften av protesterna har sin grund i missnöje med politisk representation och inflytande, avsaknad av meningsfull demokrati samt utbredd korruption, ekonomiska ojämlikheter och åtstramningspolitik.⁶³ Studier om bl.a. Brasilien och Polen visar att politiska partier kan utgöra en brygga mellan proteströrelser och politik som driver på för reformer, givet att partierna är inkluderande.⁶⁴

Genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen bygger på att regeringspartier utvecklar politik på de olika sakområdena, fattar politiska beslut, avsätter resurser och genomför de förändringar som krävs. Detta kräver i sin tur medvetna och kunniga politiker som genom sina inställningar, beteenden och handlingar kan bidra till minskad mångdimensionell fattigdom och minskat förtryck. På det sättet är samtliga mål i Agenda 2030 relevanta. Några av dem sticker ut som särskilt relevanta för strategin: Fattigdomsbekämpning (1), Jämställdhet (5:5), Minskad ojämlikhet (10:2) och Fredliga och inkluderande samhällen (16:6, 16:7 och 16:10) samt Partnerskap (17:17).

⁵⁸ Staffan I. Lindberg, professor i statsvetenskap, citerad i *Demokratin på tillbakagång*, s. 22, Amnesty Press, nr. 3, 2024, med hänvisning till forskningsnätverket Varieties of Democracies årliga forskningssammanfattning Democracy Report 2024: Democracy Winning and Losing at the Ballot; World Bank. (2023). 10: Reduced Inequalities: Progress and setbacks in reducing income inequalities. Atlas of Sustainable Development Goals 2023, citerad i Oxfam International, 'Inequality Inc.: How Corporate Power Divides Our World and the Need for a New Era of Public Action', 2024, s. 9; International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty', *Stockholm: International IDEA*. s. 25 – 26; och Bruce, S., The Relationship Between Income Inequality and Authoritarianism (October 27, 2018), SSRN.

⁵⁹ Lührmann, A 2021., Disrupting the autocratization sequence: towards democratic resilience, *Democratization*, Vol. 28, No. 5, 1017 – 1039; International IDEA 2020, Building Resilience in a Pandemic Era s. 7; Oxfam International, 'Survival of the Richest: How we must tax the super-rich now to fight inequality', 2023, s. 9, 29, 31 och 46; Rudebeck, L. och Törnquist O., 2021 "Demokratibiståndet behöver förbättras – inte ersättas", Dagens Arena; Oxfam International, 'Inequality Kills', 2022, s. 7 och 17.

⁶⁰ Freedom House, (2024). "Freedom in the World 2024: The Mounting Damage of Flawed Elections and Armed Conflict", s. 1 och 6. Se även Variety of Democracy Institute, 25 years of Autocratization – Democracy Trumped?, 2025, s. 38.

⁶¹ Carnegie Endowment for International Peace, Global Protest Tracker, 2026, hämtad: 2026-02-09, dokumentnummer: 26/000004-18; Freedom House, Freedom in the World 2025: the Uphill Battle to Safeguard Rights, 2025, s. 8-10, dokumentnummer: 26/000004-8.; Human Rights Watch (2022). 'World report 2022: Events of 2021', s. 1; *Defiance in the face of autocratization. Democracy report 2023*. Democracy Report. s. 3.; Repucci, Sarah och Slipowitz, Amy. (2021). 'Freedom in the world 2021: Democracy under Siege'. *Freedom House*. Published March, s. 3.

⁶² Ackerman, P., 2021. The Checklist to End Tyranny., ICNC Press, s. 129.; Chenoweth, E. (2020), The Future of Nonviolent Resistance, *Journal of Democracy* Volym 31, nummer 3, s. 69-84.

⁶³ Isabel Ortiz et. al., World Protests: An Analysis of World Protests 2006-2020, s. 3, (Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, 2022).

⁶⁴ Political Party Peer Network (2025), Conference Report: How to Push Back the Threats to Democracy, s. 9, dokumentnummer 26/000004-17.

3.2 Sveriges roll och mervärde i strategisammanhanget

Globalt *minskar* biståndet till parlament och politiska partier, enligt statistik sammanställd av Organization for Economic Co-Operation and Development, (OECD) 2024. Andelen ligger på endast 0,03 procent av världens samlade bistånd efter att ha uppgått till 0,07 procent 2019. För första gången är Sverige i absoluta tal den största givaren, följt av USA, EU:s institutioner, Norge, och Storbritannien sett till utbetalda medel 2024.⁶⁵ Även Kina arbetar med stöd till partier.⁶⁶

Det finns inte någon fast grupp av biståndsgivare och genomförare inom vilken policydiskussioner rörande stöd till politiska partier/partisystem förs. Dessa tas i stället upp ad hoc, till exempel i samband med möten i nätverket Political Party Peer Network, eller vid enskilda kontakter. European Network of Political Party Foundations (ENOP) har regelbundna möten där partistiftelser utbyter erfarenheter. Policydiskussionerna i dessa fora handlar om exempelvis strategi och taktik i auktoritära kontexter, digitalisering samt lärande.

Det förtjänar att framhållas att Sidas möjlighet att bidra till *långsiktig* stöd - förutom under 2023 då endast ettårig verksamhet var möjlig i enlighet med regleringsbrev - är unik i förhållande till de flesta andra givare. Andra mervärden med Sveriges ansats som lyfts fram är å ena sidan möjligheten för PAO att arbeta i gemensamma program – trots skillnader i deras moderpartiers ideologi och partiprogram, och å andra sidan möjligheten att arbeta med systerpartier vilket kan skapa förtroende och tillit. PAO har därigenom möjlighet att agera i politiska sammanhang som andra aktörer inte har tillgång till. Ytterligare ett mervärde är den praktiska inriktningen i verksamheten.⁶⁷

4. Lärdomar och slutsatser inför ny strategi

Det finns ett starkt samband mellan ekonomisk ojämlikhet och erodering av demokratiska normer och institutioner.⁶⁸ Inkluderande normer och institutioner som tillhandahåller samhällstjänster utan diskriminering kan motverka sådana ojämlikheter och därigenom skydda demokratin.⁶⁹

Vilka ansatser som fungerar i olika kontexter är en ständigt aktuell fråga. Det finns evidens som visar att det internationella demokratibiståndets bidrag till demokrati är positivt och förvånansvärt starkt. Sambandet är något större när det gäller det svenska demokratibiståndet. Störst effekt har bistånd som riktas direkt till demokratifrämjande aktörer och institutioner och som stöd till redan pågående demokratiseringsprocesser.⁷⁰ En strikt tillämpning av evidensen av var demokratibistånd gör störst nytta skulle riskera att utesluta samarbete med demokratikämpar i repressiva kontexter, enligt Sidas bedömning.

⁶⁵ Korrespondens från Sidas statistiker, 23 januari 2026, ”behöver er hjälp kort”, dokumentnummer 26/000004-7.

⁶⁶ Cheeseman, N.; Bianchi, M., och Cyr, J., *The Illiberal International*, Foreign Affairs, January/February 2026; Juvonen, A., och Mantoiu, E., *China’s Development Playbook*, s. 27 - 32, DEMO Finland, January 2026.

⁶⁷ European Network of Political Foundations, ENoP Best Practices Compilation: Youth Participation, 2023, s. 30, 34, dokumentnummer: 26/000004-20; JHS, protokoll från årsgenomgång 2025, s. 3, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16136, VIF Årsrapportering 2025, s. 6, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133.

⁶⁸ Rau, E. G., & Stokes, S. (2025). Income inequality and the erosion of democracy in the twenty-first century. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 122(1), e2422543121, <https://doi.org/10.1073/pnas.2422543121>.

⁶⁹ Oxfam International (2026) *Resisting the Rule of the Rich – Protecting Freedom from Billionaire Power*, s. 37, nedladdad 2026-01-26, dokumentnummer:26/000004-21.

⁷⁰ Expertgruppen för biståndsanalys: *Effects of Swedish and International Democracy Aid*, December 2020, s 4, 23-24.

En utmaning för stödformen är att samarbetet genomförs via små stöd i ett stort antal länder och regioner, vilket gör att det är svårt att bedöma effekter på partisystemsnivå, än mindre på samhällsnivå. Även om ett projekt genomförs på ett framgångsrikt sätt är insatserna alltför små och begränsade för att kunna påverka det politiska systemet i sin *helhet* i landet eller regionen. I flera kontexter begränsar repressiva regimer demokratiaktörers möjligheter att verka. Mot den bakgrunden är det centralt att framtida strategimål och PAO:s egna mål är realistiska. Därtill skulle PAO kunna överväga att använda metoderna "outcome mapping" och "outcome harvesting" i resultatstyrning respektive utvärderingar, enligt rekommendation från en utvärdering av PAO:s arbete med lärande.⁷¹

Enligt Sidas bedömning arbetar PAO med ungefär 100 partner, varav cirka 70 är politiska partier, allianser av partier eller regionala/globala samarbetsorganisationer för partier eller deras ungdomsförbund. Övriga partner är framförallt civilsamhällsorganisationer/utbildningsinstitut – ibland med koppling till ett politiskt parti. Summorna är tentativa av flera skäl: samarbeten kan definieras på olika sätt; antalet partner varierar över tid; definitionerna av de olika kategorierna överlappar.

Sida bedömer att det särskilda demokratistödet genom de partianknutna organisationerna fyller en viktig funktion: de bidrar med expertis, nätverk, erfarenheter och har ett unikt tillträde till partier och politiska processer.⁷² Deras partner, demokratiska politiska partier, är viktiga och underskattade utvecklingsaktörer.⁷³ Det är partier som i regeringsställning omvandlar idéer och reformförslag till politiska prioriteringar – eller som i opposition lägger fram kritik och alternativa förslag till reformer. Väljarna kan utkräva politiskt ansvar genom att rösta på eller rösta bort partier. I rollen som parlamentsledamöter stiftar partimedlemmar lagar, granskar regeringen och representerar befolkningen. Forskning visar att starka och välfungerande politiska partier spelar stor roll för att främja ekonomisk utveckling. Sådana partier präglas av att de har kontakt med en mångfald av medborgare, som framför åsikter och bidrar med förslag, vilket främjar god ekonomisk förvaltning, samhällsservice och politisk stabilitet – faktorer som i sin tur underlättar ekonomisk tillväxt.⁷⁴ Institutionaliserade politiska partier fungerar även som ett skydd mot autokratisering av demokratier, enligt forskning.⁷⁵

Sida anser att strategin kan stärka arbetet med att främja, förankra och försvara demokratin genom att den möjliggör flexibla ansatser och riktar sig till nyckelaktörer såsom politiska institutioner

⁷¹ Danish Institute for Parties and Democracy: Building Stronger Democracies Together, Annual Report (2024), s. 11; Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 3: 23 december 2025*, s. 6, dokumentnummer 24/001140-56. Se även Hofmeister, Wilhelm, 'Can the Parties be Helped? Political Party Assistance in International Cooperation', in Thomas Poguntke, and Wilhelm Hofmeister (eds), *Political Parties and the Crisis of Democracy: Organization, Resilience, and Reform* (Oxford, 2024; online edn, Oxford Academic, 22 Aug. 2024), <https://doi.org/10.1093/oso/9780198888734.003.0026>, s. 569-573, nedladdad 2026-02-09, dokumentnummer: 26/000004-22.

⁷² Korrespondens från ENoP, "Political Foundations", mejl 2026-02-06, dokumentnummer 26/000004-15

⁷³ Reserapport "Nordic Meeting on Political Party Support 2025", dokumentnummer 25/000026-48, s. 4.

⁷⁴ European Network of Political Foundations, Pornschlegel, S., Support for Democracy in the next MFF – the role of political foundations, 2025, s. 5, dokumentnummer: 26/000004-23; Bizarro, Fernando et al, 'Party Strength and Economic Growth' in *World Politics*, 70(2), s. 275-320, 2018. Se även International IDEA: *The Global State of Democracy 2019 – Addressing the Ills, Reviving the Promise*, november 18, 2019, Stockholm, s. 8 om sambandet mellan representativa regeringar och långsiktig BNP-tillväxt.

⁷⁵ Bernhard, M., Hicken, A., Reenock, C., och Lindberg, S., 'Parties, Civil Society, and the Deterrence of Democratic Defection', *Studies in Comparative International Development*: 2019, 1-26.

(partier) såväl som mindre formella demokratiska rörelser som har förutsättningar att utvecklas till partier, och samverkan mellan dessa.

Svenska partianknutna organisationer är en del av den svenska resursbasen. De kan dela med sig av sina egna erfarenheter av organisationsutveckling och arbete med jämställdhet. Därigenom kan de bidra till att stärka förutsättningarna för demokratiska partier att verka och påverka samhällsutvecklingen i demokratisk riktning och även på längre sikt främja jämställdhet och mänskliga rättigheter. Stödformen skapar även förutsättningar för kvinnors och ungdomars ökade politiska deltagande och inflytande: makt och röst utifrån ett mångdimensionellt fattigdomsperspektiv.

De partianknutna organisationerna arbetar på olika sätt vad gäller systerpartisamarbeten kontra flerpartisamarbeten, och kompletterar därmed både varandra och andra internationella aktörer som arbetar med politiska partier och partisystem. En tydlig fördel med systerpartistöd har kommit fram i dialog med PAO:s partnerorganisationer: systerpartistöd bidrar utöver utveckling av organisationen även till systerpartiers förankring i ideologi, program och policyer, utifrån en stabil grund av förtroendefulla och långvariga, relationer. Just de nära relationerna är något som särskiljer de svenska PAO från de flesta andra organisationer som arbetar med stöd till politiska partier och partisystem. Känsliga frågor, såsom bristande interndemokrati, kan tas upp tack vare tilliten som utvecklats. De långvariga relationerna är särskilt viktiga i situationer då förtrycket skärps.⁷⁶ Mervärdet är mindre tydligt inom andra områden i demokrati- och människorättsbiståndet, enligt Sidas bedömning.

Tidigare styrning riktade in samarbetet mot företrädesvis gemensamma program, som en PAO skulle samordna tillsammans med en eller flera andra PAO:er eller internationella motsvarigheter som arbetade med flerpartisystem.⁷⁷ Styrningen finns inte längre kvar, men antalet gemensamma program har trots det endast minskat marginellt vilket är ett tecken på vilket värde berörda PAO fäster vid samarbetet sinsemellan, enligt Sidas bedömning.

Vid ett aktörmöte med kretsen av de partianknutna organisationerna i februari 2026 kom det fram att det finns samsyn avseende de flesta aspekterna av en framtida strategi: den bör vara femårig; grundbidraget bör behållas; det ska finnas möjlighet men inte tvång till både gemensamma program och systerpartisamarbeten; PAO vill själva välja vilka ODA-länder de arbetar i; och målen är i stort sett bra. Vidare ser flera PAO gärna en något högre volym; fortsatt möjlighet till EU-egeninsats; fortsatt möjlighet till information och kommunikation i Sverige; förstärkta skrivningar om att samarbete endast ska ske med demokratiska aktörer; en något flackare utfasningstrappa om en PAO:s moderparti förlorar sina riksdagsmandat än den som anges i nuvarande strategi. Skiljelinjerna går mellan de som vill ha fortsatt hel eller delvis mandatfördelning och de som vill se ett renodlat konkurrensbaserat upplägg. Ytterligare en skiljelinje rör frågan om det är Sida, UD (eller någon annan) som bör hantera stödformen: sex PAO vill att den fortsatt ska hanteras av Sida; en har inte

⁷⁶ European Network of Political Foundations, Supporting political parties for democracy – food for thought for European Actors, A Policy Paper from the European Network of Political Foundations, 2013, s. 4, 11, dokumentnummer: 26/000004-24.

Se även Hofmeister, Wilhelm, 'Can the Parties be Helped? Political Party Assistance in International Cooperation', in Thomas Poguntke, and Wilhelm Hofmeister (eds), *Political Parties and the Crisis of Democracy: Organization, Resilience, and Reform* (Oxford, 2024; online edn, Oxford Academic, 22 Aug. 2024), <https://doi.org/10.1093/oso/9780198888734.003.0026>, avsnittet Conclusions and Recommendations for Party Assistance, nedladdad 2026-02-07, dokumentnummer 26/000004-22.

⁷⁷ Utrikesdepartementet, 2018, Ändrad strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2016 – 2020.

tagit ställning och en föredrar UD. Ett förslag som togs upp var att det skulle behövas en expertfunktion som stödjer PAO i arbetet mot desinformation och korruption.⁷⁸

5. Förslag till mål, inriktning och volym för ny strategi

5.1 Sidas förslag till mål och inriktning för ny strategi

Det blir allt tydligare vilken central roll politiska partier har. De kan stärka demokratiseringsprocesser och mänskliga rättigheter men de kan också vara drivande aktörer i autokratisering. Det är därför av stor vikt att Sverige fortsatt kan bidra med demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer som kan stärka regeringspartier såväl som oppositionspartier, därtill knutna politiska rörelser och förbund, exempelvis för ungdomar och kvinnor, samt organisationer med en politisk agenda som kan utvecklas till politiska partier.

Sidas förslag på inriktning för en ny strategi från och med 2028 värnar, främjar, respekterar och bidrar till att genomföra delar av de internationella konventionerna för de mänskliga rättigheterna. Det gäller mänskliga rättigheter såsom att alla människor är födda fria och lika i värdighet och rättigheter (icke-diskriminering); rätten att rösta och ställa upp i val; delta i skötseln av allmänna angelägenheter, direkt eller genom fritt valda ombud; mötes- och organisationsfrihet; opinions- och yttrandefrihet; rätten till information; och rätten till nationalitet och medborgarskap. Vidare bidrar förslaget direkt till flera av de globala målen i Agenda 2030, som i sin tur grundar sig i de mänskliga rättigheterna, och indirekt till samtliga globala mål.

Förslaget till mål och inriktning ligger i linje med nu gällande strategi och reformagendan, och skulle möjliggöra något högre ambitioner avseende:

- Lärande och utveckling av verksamheten genom ökat fokus på resultatstyrning och utvärdering
- Bistånds- och utvecklingseffektivitet
- Kommunikation om verksamheten för att stärka kopplingarna till den svenska resursbasen
- Mänskliga rättigheter - främst de internationella och regionala normerna, miljö och klimat samt konfliktkänslighet

Sida anser att svenska PAO, och deras eventuella internationella genomförandepartner bör ha tydliga mervärden. Dessa mervärden avser dels PAO:s *egen* roll och bidrag till partnerskapet, till exempel gällande kunskap, nätverk och hållbarhet, dels avseende PAO:s bidrag till uppfyllandet av strategimålen.

Enligt Sidas erfarenhet och evidens skulle möjligheterna för de partianknutna organisationerna och deras partner att bidra till stärkta demokratiska partier och flerpartisystem underlättas av en sammanhållen och längre strategi med en enda ansökningsomgång för hela strategiperioden. Vidare skulle Sida kunna fokusera mer på uppföljning och lärande. En sådan strategi skulle med andra ord stärka bistånds- och utvecklingseffektiviteten.

Sidas tolkning av *syftet* med strategin är att verksamhet även kan omfatta stöd till demokratistärkande aktiviteter utan direkt koppling till, men av relevans för, ett väl fungerande och demokratiskt partiväsende, förutsatt att de i övrigt uppfyller de krav som Sida ställer på alla biståndsfinansierade insatser, och att *förändringsaktör* även kan tolkas som demokratirörelser och

⁷⁸ Minnesanteckning möte PAO och Sida, 5 februari 2026, dokumentnummer 26/000362-1.

förändringsaktörer inklusive nätverk, plattformar eller organisationer, även om de saknar uppenbar koppling till partier eller till demokratiförsvare med en agenda som kan utvecklas till politiska partier.⁷⁹

Sida förespråkar fortsatt möjlighet för PAO att själva välja om de vill arbeta enbart med systempartisamarbeten, i gemensamma program, eller både och.

Om regeringen överväger en återgång till ett konkurrensutsatt ansökningsförfarande ser Sida en fördel med att återknyta till föregående strategiers skrivning om att urvalet ska utgå från en helhetsbedömning av bland annat PAO:s kapacitet, verksamhetens kvalitet, relevans och förväntade resultat.⁸⁰ Därtill bedömer även Sida strategiportföljens sammansättning utifrån strategins prioriteringar och myndighetens instruktion, regler och rutiner.

Sida föreslår att verksamheten fortsatt kan bedrivas i länder som PAO väljer själva, så länge de klassificeras som så kallade ODA-länder av OECD/DAC, om inte undantag görs i regeringsbeslut. Eventuella undantag från ODA måste särplaneras, särbudgeteras och särrapporteras. Antalet samarbetsländer och partner bör generellt minska och stå i proportion till respektive PAO:s kapacitet.

Det finns ett uppenbart fortsatt behov av att kunna sprida information om PAO-verksamheten som är relativt okänd i Sverige trots att den pågått i mer än 30 år. Sida bedömer att informations- och kommunikationsverksamhet i Sverige skulle kunna stärka kopplingarna till den svenska resursbasen som är ett mervärde i genomförandet av strategin.

Bidrag till egeninsats vid stöd från EU-kommissionen bör fortsatt vara tillåtet inom ramen för strategin för att möjliggöra mobilisering av alternativa resurser.

I utvärderingen av ansökningsförfarandet 2022 och 2023 föreslår utvärderarna att UD skulle kunna bereda och avtala den mandatstyrda medelsfördelningen, inklusive grundbidraget, men att den betalas ut av Sida, likt hanteringen av kärnstöd till multilateraler. Ytterligare en alternativ hemvist vore partibidragsnämnden.⁸¹ Den mandatfördelade delen är utmanande att hantera inom ramarna för de lagar, förordningar och regler som Sida ska följa, och är generellt väsentligt mer arbetskrävande än annat demokratibistånd, framförallt i relation till nyare PAO.

Det är av stor vikt att de partianknutna organisationerna får övergripande vägledning från Sida, inklusive ett uppstartsmöte,⁸² minst ett halvår före sista datum för inlämning av ansökningar inför 2028, förslagsvis den 1 juni 2027, givet att hela eller delar av samarbetsformen fortsatt ska hanteras av Sida. Datumet föreslås för att beredning ska kunna slutföras i god tid före årsskiftet 2027/2028 då nya avtal bör vara på plats för att verksamhet och medarbetare ska kunna vara igång från och med januari 2028.

Sida föreslår att regeringen tydliggör vilka aktörer som avses inom strategins första mål där ”demokratirörelser och förändringsaktörer” anges. Sida föreslår också ett nytt mål som fokuserar på samarbete och nätverkande mellan politiska organisationer. Målen bör utgå från att huvudfokuset

⁷⁹ GD beslut 23/001850-47.

⁸⁰ Regeringsbeslut 2021-11-03, UD2021/16197, s. 4.

⁸¹ Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 1: Utvärdering av särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer*, 17 december 2024, s. 28, dokumentnummer 24/001140-31.

⁸² Ibid. s. 27.

för verksamheten är stöd till politiska partier och rörelser på väg att bli partier och är därför aktörsfokuserade.⁸³

5.1.1 Tematisk prioritering: Främja frihet och bekämpa förtryck

Mål 1 i gällande strategi "Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer" föreslås finnas kvar i en framtida strategi, men det behöver tydliggöras. Sida föreslår att målet preciseras så att det framgår vilka aktörer regeringen avser med "demokratirörelser och förändringsaktörer"

Partisystemet i de länder PAO är verksamma i är i regel svagt institutionaliserade. Utmaningarna rör exempelvis brister i val- och partilagstiftningen, institutionernas kapacitet, formella och informella maktstrukturer och -relationer samt rådande normer hos politiker, partianställda, partimedlemmar och väljare. En hög grad av fragmentering är också vanlig, något som försvårar stabila koalitioner inför allmänna val och i regeringsställning. Till detta bidrar polarisering på exempelvis geografiska, etno-nationalistiska eller religiösa grunder.⁸⁴

Motiven till att föreslå målet är att politiska partier har en unik roll i demokratiska politiska system genom att de kan utgöra en länk mellan stat och samhälle: de kan utgöra den exekutiva makten i regeringsställning, eller balansera denna genom att fylla rollen som demokratifrämjande och representativ opposition. Politiska partier kan bidra till parlaments lagstiftande, granskande och budgetmässiga funktioner. Sociala rörelser och intresseorganisationer i det civila samhället har viktiga roller och funktioner i demokratisering och demokrati, men kan inte ersätta politiska partiers roll och funktion i att ställa upp i val, representera väljare och utveckla, förhandla och genomföra politiska beslut och stå till ansvar för dem.⁸⁵ I utvecklings- och transitionsländer är kapaciteten i realiteten oftast låg hos politiska partier. De är i regel svagt organiserade med outvecklade strukturer, få om några fasta kanslier alls och begränsade finansiella medel. Sådana partier präglas ofta av starka ledare snarare än väl förankrad utveckling av politik och policy; partiorganisationen mobiliseras inför allmänna val för att sedan lösas upp.⁸⁶ På senare år har det dessutom blivit allt svårare för särskilt oppositionspartier att kunna verka fritt.⁸⁷

Samtidigt är det viktigt att betona att partier utgör en arena där politiskt intresserade människor, inklusive ungdomar, kan få utbildning i och erfarenhet av exempelvis debatt, förhandlingar,

⁸³ Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 3: 23 december 2025*, s. 6, 7 och 30, dokumentnummer 24/001140-56.

⁸⁴ European Network of Political Foundations, *Supporting political parties for democracy – food for thought for European Actors – A Policy Paper from the European Network of Political Foundations*, 2013, s. 10, dokumentnummer: 26/000004-24; European Network of Political Foundations, Pornschlegel, S., *Support for Democracy in the next MFF – the role of political foundations*, 2025, s. 3-4, dokumentnummer: 26/000004-23.

⁸⁵ European Network of Political Foundations, *Cooperating with Political Parties – Why Does it Matter?*, 2019, s. 5, dokumentnummer: 26/000004-25; European Network of Political Foundations, Pornschlegel, S., *Support for Democracy in the next MFF – the role of political foundations*, 2025, s. 5, dokumentnummer: 26/000004-23.

⁸⁶ V-Dem Institute, Nord, M., Medzihorsky, J., Lindberg, S., *Democracy's Core Institution – Clean Elections Across the World, Thematic Report*, 2024, s. 11-12, dokumentnummer: 26/000004-29; Teehankee, J., Tiulegenov, M., Wang, Y., Ciobanu, V., Lindberg, S., *Party System in South and South East Asia – a Thematic Report Based on Data 1900-2012, V-Dem, Thematic Report Series, No. 2, October 2013*, s. 20-24, V-Dem Institute, dokumentnummer: 26/000004-26.

⁸⁷ 'Autocratization Turns Viral – Democracy Report 2021'. Varieties of Democracy Institute (V-Dem), 2021, s. 16; European Network of Political Foundations, *Supporting political parties for democracy – food for thought for European Actors, A Policy Paper from the European Network of Political Foundations*, 2013, s. 9, dokumentnummer: 26/000004-24.

påverkansarbete, och kampanjer; framtida folkvalda och ledare får en möjlighet att förbereda sig.⁸⁸ Interdemokrati är en nödvändighet, särskilt avseende sådant som hur kandidater i val nomineras och utses.

Målet är relevant för ovan nämnda mänskliga fri- och rättigheter samt för samtliga mål i Agenda 2030 med tonvikt på Fredliga och inkluderande samhällen (16:6, 16:7 och 16:10) men även Genomförande och globalt partnerskap (17:17).

Mål 2 föreslås lyda: "Politiska organisationer samarbetar mer inom nationella, regionala eller globala nätverk för politisk dialog".

Ett särskilt mål rörande nätverk är motiverat av flera skäl. De främsta funktionerna för nätverk är att vara stödjande eller samordnande. Utbyte av erfarenheter och lärande likasinnade emellan kan bidra till utveckling av deltagarnas kapacitet och kompetens, och grupperna som de representerar. Breda nätverk som enas om och för fram sakfrågor kan underlätta reformer, exempelvis rörande kampen mot korruption som utvecklingshinder eller genomförande av de globala hållbarhetsmålen. Oppositionspartier kan samlas inför allmänna val och stärka sina möjligheter gentemot den sittande regeringen. Hårt trängda politiker i auktoritära miljöer kan få inspiration och stöd i internationella nätverk. Underrepresenterade grupper kan stärka sin kapacitet, kompetens och status genom att delta i internationella nätverk.

Målet är relevant för ovan nämnda mänskliga fri- och rättigheter samt för samtliga mål i Agenda 2030 med tonvikt på Fredliga och inkluderande samhällen (16:6, 16:7 och 16:10) men även Genomförande och globalt partnerskap (17:17).

Mål 3 i gällande strategi föreslås vara kvar oförändrat: "Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar".

Hbtqi-personer, människor med funktionsnedsättningar, urfolk med flera tenderar att vara underrepresenterade politiskt. Även kvinnor är fortsatt underrepresenterade i politiska beslutsprocesser. Sociala normer och djupt rotade könsbiaser begränsar deras tillgång till ledarskap och skapar utmanande miljöer för politiskt deltagande. År 2025 var kvinnor stats- eller regeringschefer i endast 25 länder, och utgjorde drygt 27 procent av parlamentsledamöterna. Globalt är färre än fyra ministrar kvinnor. Trots att flertalet länder infört könskvotering försvagas effekten av bristande efterlevnad och tillsyn.⁸⁹

Ungdomars politiska deltagande är även kraftigt begränsat. Höga åldersgränser för kandiderande, komplexa registreringsprocesser, avsaknad av ungdomsförbund och kvotering samt höga finansiella kostnader innebär betydande hinder. Under 2025 utgjorde personer som är 30 år eller yngre knappt tre procent av ledamöterna i nationella parlament världen över, vilket påvisar ett stort behov av arbete för ökad politisk delaktighet.⁹⁰

⁸⁸ European Network of Political Foundations, Cooperating with Political Parties – Why Does it Matter?, 2019, s. 4, dokumentnummer: 26/000004-25.

⁸⁹ UN Women, Progress on the sustainable development goals: the gender snapshot 2025, dokumentnummer: 26/000004-11; UN Women, Womens rights in review 30 years after Beijing, 2025, dokumentnummer: 26/000004-12; UN Women, Womens in Politics, 2025, dokumentnummer: 26/000004-3.

⁹⁰ European Partnership for Democracy, The Global Youth Participation Index Report, 2025, s. 10, 22, dokumentnummer: 26/000004-6; Inter-Parliamentary Union, Youth Participation in National Parliaments, 2025, s. 1-3, dokumentnummer: 26/000004-5.

Målet är relevant för ovan nämnda mänskliga fri- och rättigheter samt för de globala målen i Agenda 2030 med tonvikt på Jämställdhet (5:5), Minskad ojämlikhet (10:2), Fredliga och inkluderande samhällen (16:7 och 16:10).

5.2 Föreslagen volym och storleksalternativ

Finansieringsformen skiljer sig från övriga biståndet: gällande strategi återinförde en mandatfördelad andel av strategiformen: 50 miljoner kronor årligen för åtta PAO att dela på utifrån moderpartiernas antal riksdagsmandat enligt valutslaget 2022. Därtill erhåller varje PAO ett årligt grundbidrag om 2 miljoner kronor. I föregående strategier har medel fördelats i ett konkurrensutsatt förfarande där urvalet har utgått från en helhetsbedömning av bland annat PAO:s kapacitet, verksamhetens kvalitet, relevans och förväntade resultat. I regleringsbrevet för Sida 2026 tillkom högst 4 miljoner kronor till vardera av de partianknutna organisationerna för demokratifrämjande insatser i Ukraina och närområdet (Armenien, Belarus, Georgien, Moldavien samt Västra Balkan)⁹¹ utöver de medel som redan avtalats.

Finansieringen har mer än fördubblats på tre år, från 100 MSEK 2023 till 205 MSEK år 2026⁹².

Sidas bedömning är att vad som framförallt krävs är en långsiktighet i volym, främst för utsatta partners skull, och inte nödvändigtvis ytterligare ökning i volym.

Sida vill uppmärksamma regeringen på att hantering av eventuella konsekvenser för PAO av valresultat 2026 behöver återspeglas även i en framtida strategi för att säkerställa en ansvarsfull utfasning. Se kursiv text nedan. Enligt nuvarande strategi kommer följande att ske om moderpartiet till en PAO förlorar sina riksdagsmandat i de allmänna valen:

- bidraget till verksamhet år 2027 kommer att uppgå till halva årsbeloppet och halva grundbidraget jämfört med 2026.
- År 2028 skulle bidraget till verksamhet uppgå till en fjärdedel av årsbeloppet och en fjärdedel av grundbidraget jämfört med 2026, under förutsättning att det finns en gällande strategi och medel.
- Det sista året i utfasningen, 2029 skulle endast halva grundbidraget betalas ut, dvs en miljon kronor, under förutsättning att det finns en gällande strategi och medel.

Inför ny strategi 2023 – 2027 föreslog Sida en utfasning av systerpartisamarbete över tre år med maximalt 75 – 50 – 25 procent och av grundbidraget över fem år med 75 – 50 – 25 – 25 – 25 procent, i enlighet med partibidragsnämndens principer.⁹³

6. Genomförande och uppföljning av ny strategi

6.1 Risk och riskhantering

⁹¹ Korrespondens från UD, 13 januari, 2026, dokumentnummer 26/000095-1.

⁹² Regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Villkor för anslag 1:1, ap 13, för budgetåren 2023 respektive 2026.

⁹³ SFS nr: 1972:625 § 9.

De kontexter som PAO och deras partner arbetar i blir allt mer repressiva vilket speglas i att hanteringen av insatserna mer eller mindre sker i särskild ordning. Så gott som alla sammanhang i vilka samarbeten pågår har blivit känsliga.

Möjligheten för PAO att arbeta på olika nivåer är en fördel, inte minst i de auktoritära kontexter där det kan vara enklare att nå resultat på den lokala nivån då repressionen tenderar att vara mildare där, och de folkvalda politikerna arbetar mitt i sina samhällens problem och nära medborgarna. Det är dock vanligare att maktrelationer, traditioner och normer bromsar demokratisering på den lokala nivån.⁹⁴ En annan ansats som PAO använder är att utveckla forum för utbyte av erfarenheter och lärdomar mellan partier, vilket framstår som synnerligen viktigt eftersom auktoritära regimer lär av och använder varandras metoder för förtryck.⁹⁵

Korruption är fortsatt en risk i genomförandet av verksamheten, både som korruption i verksamheten och korruption som utvecklingshinder. I de repressiva och konfliktnära miljöer där PAO är verksamma är korruptionsgraden hög.⁹⁶

Ytterligare risker i genomförandet består av interna kriser inom samarbetspartierna såsom konflikt om ledarskap eller besvikelser över valresultat som kan leda till avhopp, fraktionsbildning, infiltration, växande gap mellan ledning och medlemmar, eller frånvaro av interna processer för konflikthantering. I sådana fall är det svårt för PAO att genomföra verksamheten som planerat.⁹⁷

Resultatstyrning och -uppföljning försvåras vidare av att PAO:s partner kan vara allt från ännu inte registrerade små politiska partier till partier med lång närvaro och många mandat i parlamentet; dessutom har de olika politiska, sociala och ekonomiska förutsättningar.

Ytterligare en risk kopplad till resultat är att samarbetet genomförs via begränsade stöd i ett stort antal länder (fler än 50) och regioner, vilket gör att det är svårt att bedöma effekter på partiväsendenivå, än mindre på samhällsnivå. Även om ett program eller projekt genomförs på ett framgångsrikt sätt är insatserna ofta alltför begränsade för att inom ramen för de högt satta strategimålen i grunden kunna påverka politiska processer och institutioner i landet eller regionen.

Sida kan hantera risker på flera nivåer: dels ändamålsenliga riskminskande åtgärder inom ramen för Sidas system för riskhantering med bedömning och hantering av risk i alla steg i hanteringen av insatserna, dels mer systematiska kontakter mellan PAO och Sveriges utlandsmyndigheter.

Det är uppenbart att den flexibilitet som Sidas stöd tillåter gör det möjligt för PAO att anpassa sin verksamhet inom ramen för nuvarande avtal. PAO kan därmed ofta ställa om, snarare än ställa in verksamhet. Förändringar i den politiska kontexten kan hanteras genom att PAO senarelägger utbildningstillfällen, förlägger utbildningar till platser som är säkrare för deltagarna, byter offentliga manifestationer till möten i slutna sällskap, lägger till kursförberedelser som betonar tolerans och dialog för att förebygga öppna intressekonflikter under utbildningar, och gör noggranna urval av kursledning i syfte att motverka fördomar. Ytterligare sätt att hantera dessa risker vore möjlighet till längre avtalsperioder - och färre årliga villkor i regleringsbrevet - åtgärder som än mer skulle underlätta flexibiliteten i samarbetet. Sida hanterar risker som den tilltagande autokratiseringen för

⁹⁴ OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 30, 18/001367, dokumentnummer 18/001367-75, insats 12984.

⁹⁵ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2024, s. 22f, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16136.

⁹⁶ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2025, 2026, s. 11-16, dokumentnummer: 26/000004-28.

⁹⁷ SILC Årsrapport 2025, s. 40-41, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16196; VIF Årsrapportering 2024, s. 23-24, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; Green Forum, Annual Report 2024, s. 16, dokumentnummer 22/001028-65, insats 16132.

med sig genom bland annat en särskild satsning på att utveckla PAO:s kompetens och kapacitet avseende holistisk säkerhet, inklusive informationssäkerhet.

Strategin är den enda som riktar sig till en förbestämd aktörsgrupp, de svenska partianknutna organisationerna. Sida konstaterar att portföljen därför inte kan kompletteras med andra genomförandeorganisationer. Sida anser därför att det är viktigt att PAO har kapacitet att bedöma i vilken mån deras genomförande- och samarbetspartner har styrdokument och ett agerande som är förenligt med strategins syfte och målsättningar.

När det gäller antidemokratisk verksamhet är det PAO:s ansvar att regelbundet kontrollera sina samarbetspartner mot EU:s sanktionslista. PAO ansvarar även för att samarbetspartner kontrollerar sina leverantörer och partner som får del av svenska biståndsmedel.

6.2 Principer för genomförandet

Politiska partier och partisystem är centrala politiska institutioner och spelar därför en avgörande roll i ansträngningarna att skydda demokratin eller att utveckla den. Interdemokrati inom politiska partier utgör en stor del av verksamheten och är ytterligare en aspekt av hur demokrati omhändertas i genomförandet, enligt Sidas bedömning.

Även respekt för, främjande, skydd och tillgodoseende av *mänskliga rättigheter* ingår i verksamheten: ett pluralistiskt partisystem och väl fungerade politiska partier samspelar med bland annat yttrande-, åsikts-, mötes- och organisationsfriheterna samt rätten att rösta och kandidera i val. Därtill har politiska partier av avgörande roll i att, när de sitter vid regeringsmakten eller i opposition, driva på för tillämpning av de mänskliga rättigheterna, respektive granska regeringsmakten om den undergräver eller kränker mänskliga rättigheter, enligt Sidas bedömning.

Integrering av en *människorättsbaserad ansats* (human rights based approach, HRBA) förekommer, framförallt avseende dess *principer* – oftast genom att en målgrupp utbildas i mänskliga rättigheter, ibland i form av att göra politiker mer medvetna om sina dubbla roller som ansvarstagare ("duty bearers") och rättighetsbärare ("rights-holders"). Kopplingen till *normerna*, de internationella och regionala konventionerna om mänskliga rättigheter och ländernas rapportering om hur konventionerna tillämpas, saknas dock generellt.⁹⁸ Sida har tagit upp HRBA vid dels dialogdagarna med PAO 2024, dels årsgenomgångar, och ser utvecklingsmöjligheter främst avseende kopplingen till *normerna* i de internationella och regionala konventionerna.

När det gäller *miljö och klimat* ingår dessa frågor i PAO:s ansträngningar att stärka det politiska intresset för och prioritering av frågorna, inklusive vikten av att inkludera de som berörs mest av klimatkris och hot mot biologisk mångfald. Frågorna ingår även i utbildningar. Det finns exempel på samarbetspartier som arbetat fram policyer och politik avseende miljö och klimat. I andra fall anses miljö och klimat vara interna frågor för systerpartierna.⁹⁹ Miljö och klimat är en stående dialogfråga

⁹⁸ JHS, protokoll årsgenomgång 2025 – svar på kompletterande frågor, s. 3, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16136; VIF Årsrapportering 2025, s. 20-21, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; CIS Årsrapport 2025, s. 14, 23-24 och 51, dokumentnummer 26/000370-1, insats 12993.

⁹⁹ VIF Årsrapportering 2025, s. 13 och 22, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; CIS Årsrapport 2025, s. 14, dokumentnummer 26/000370-1, insats 12993; Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 3, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147; Green Forum Annual Report 2024, s. 7, dokumentnummer 22/001028-65, insats 16132; och JHS, protokoll årsgenomgång 2025 – svar på kompletterande frågor, s. 3, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16136.

mellan Sida och PAO. Sida bedömer att det finns stor potential att utveckla arbetet med att integrera miljö och klimat.

När det gäller *jämställdhet* visar en utvärdering av relevansen och effektiviteten i PAO:s metoder för att stärka kvinnors politiska inflytande att de partianknutna organisationerna lägger stor tonvikt vid att stärka kvinnors politiska inflytande. Tre program har kvinnors politiska inflytande som huvudmål: 'Empowering Women in Politics' och 'Enhancing Palestinian Women's Political Participation and Influence' som båda samordnas av CIS, och 'Marginaliserade kvinnor och ungas politiska inflytande – en förutsättning för en rättvis och hållbar utveckling' som leds av VIF. Övriga har kvinnors politiska inflytande som ett av flera mål. PAO arbetar med jämställd representation i till exempel utbildningar och i de flesta fall även med utveckling av politik och policyer som främjar jämställdhet. De metoder som används är utvecklade ihop med lokala samarbetsparter och består bland annat av utbildning av enskilda kvinnor och män aktiva i politiken, stöd till partiernas kvinnoförbund, mentorskap, analyser av moderpartiernas stadgar och rekryterings- och nomineringsprocesser från ett jämställdhetsperspektiv, stöd till manifest för att stärka jämställdheten i partierna och samhället, och deltagande i nätverk. Utvärderingen konstaterar att det fortsatt är en utmaning att på organisationsnivå få effekter av kapacitetsutveckling av enskilda individer, och att mer uppmärksamhet bör ägnas åt finansiering av partier och politiker samt våld mot kvinnor i politiken.¹⁰⁰ Sida avser att följa utvärderingens rekommendationer i syfte att fördjupa jämställdhetsperspektivets tillämpning i verksamheten: främst genom att underlätta och systematisera det gemensamma lärandet och metodutveckling, men även genom dialog.

Ett *konfliktperspektiv* tillämpas främst av de PAO vars partner arbetar mitt i konflikter; de utgår från ansatsen "Do No Harm" och/eller har partner som gör aktörsanalyser och för dialog i förebyggande syfte. Politiska konflikter mellan och inom partier kan också behöva hanteras, särskilt om förtroende ska kunna utvecklas över parti- och landgränser.¹⁰¹ En utvärdering visar påtagliga effekter av unga politikernas deltagande i "Program for Young Politicians in Africa": de har utvecklat sin tolerans mot företrädare för andra politiska partier genom återkommande debatter och andra gruppövningar inom programmet.¹⁰² De flesta program genomförs dock i högriskländer där repression snarare än väpnad konflikt utgör utmaningar, enligt Sidans bedömning.

Verksamheten är katalytisk i förhållande till andra Sidafinansierade samarbeten rörande främst demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet men även andra sektorer såsom miljö och klimat. PAO och deras partner bland politiska partier kan komplettera sådan verksamhet genom sina unika roller och mandat.

6.3 Bistånds- och utvecklingseffektivitet

PAO utvecklar sin verksamhet i nära samarbete med sina partner. Valfungerande politiska partier kan bidra till utvecklingseffektivitet genom att driva på för ökad öppenhet och insyn, effektivitet och

¹⁰⁰ Sida 2020:16 Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations, s. 5 – 7. Se även SILC Annual Report 2025, s. 33, 26/000370-1, insats 16196; CIS Annual Report 2025, s. 25, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; VIF Årsrapportering 2025, s. 21, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 10, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147.

¹⁰¹ CIS Annual Report 2025, s. 14, 24-25, och 52, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; VIF Årsrapportering 2025, s. 21-22, 24, dokumentnummer 26/000370-1, insats 16133; Palmecentrets PAO-rapportering 2024, bilaga 2 Latin America (PAOLA), s. 10, dokumentnummer 22/001032-51, insats 16147

¹⁰² Ducor Institute, februari 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 3, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195.

resultat på kommunal, regional och nationell nivå, i sina roller som regeringspartier eller granskande opposition, enligt Sidas bedömning.

Ägarskap, partnerskap och resultat skulle kunna stärkas genom en långsiktig strategi med en ansökningsomgång och färre årliga villkor för anslagsposten i regleringsbrev, enligt Sidas bedömning. PAO:s partner skulle med en sådan förändring kunna arbeta mer innovativt och långsiktigt i de repressiva miljöer som de oftast befinner sig i. Både PAO och Sida skulle kunna arbeta mer kostnadseffektivt och effektivt med längre planeringshorisonter.

Sida bedömer att en övergripande *vägledning* fortfarande krävs då PAO ansöker om medel för att bidra till bistånds- och utvecklingseffektivitet. En sådan eventuell framtida vägledning ska dock endast ta upp frågor som inte redan framgår av avtal samt de allmänna respektive särskilda villkoren: vilka som kan söka, för vad och i vilken form, särskilda krav avseende informationssäkerhet, och vilka krav avseende ansökan och rapportering som går utöver de vanliga kraven för Sidas partner. I övrigt hänvisas till Sidas allmänna riktlinjer. Förslagen ligger i linje med en utvärdering av ansökningsomgångarna inför 2023 respektive 2024.¹⁰³

Slutligen förordar Sida att möjligheten behålls att använda PAO-medel till så kallad egeninsats vid ansökan om EU-stöd som kan ge PAO tillgång till andra arenor, bidra till ökat och närmare samarbete med andra aktörer, och stärkt bistånds- och utvecklingseffektivitet. EU ger dock endast större anslag och vanligtvis för flerpartisamarbeten. Det är stor konkurrens på framförallt de globala anslagen. Möjligheterna tycks dock vara större på regional- och landnivå, enligt Sidas bedömning.

6.4 Uppföljning, utvärdering och lärande

Uppföljning hanteras genom årlig rapportering, årsmöten, reguljär dialog samt uppföljningsresor.

Den senaste utvärderingen av stödformen slutfördes 2025 och omfattade tre områden: ansökningsprocesserna 2022 och 2024, samt analys och bedömning av PAO:s metoder för att stärka ungdomars politiska deltagande och representation, respektive resultatstyrning och utvärderingar.¹⁰⁴

Utvärderingens rekommendationer kan ligga till grund för fortsatt dialog med PAO, precis som den föregående utvärderingen har gjort avseende metoder för kvinnors politiska delaktighet och inflytande,¹⁰⁵ inklusive vid framtida dialogdagar, och som dialogfrågor.

Det gemensamma lärandet kan fortsatt utvecklas avseende metoder för att stärka kvinnors delaktighet och inflytande i politiken, i kraft av slutsatserna och rekommendationerna i Sidas utvärdering som publicerades i augusti 2020¹⁰⁶ och Sidas Women's Participation in Politics: A

¹⁰³ Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 1: Utvärdering av särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer*, 17 december 2024, s. 27-28, dokumentnummer 24/001140-31.

¹⁰⁴ Se delrapporterna: Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 1: Utvärdering av särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer*, 17 december 2024, dokumentnummer 24/001140-31; Raab, M., och Nilsson, C., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 2: PAO approaches and methods for young people's influence and participation in politics*, 16 June 2025, dokumentnummer 24/001140-52 och Nilsson, M., och Raab, M., *Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations Thread 3: 23 december 2025*, dokumentnummer 24/001140-56.

¹⁰⁵ Gunnarsson, A., Sample, K. and Hansen, M. (2020). 'Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations, Part II: Methods for supporting women's political influence. Sida. 2020:17.

¹⁰⁶ Gunnarsson, A., Sample, K. and Hansen, M. (2020). 'Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations, Part II: Methods for supporting women's political influence. Sida. 2020:17.

Technical Note.¹⁰⁷ Enligt dessa kan mer göras avseende institutionella och strukturella hinder mot kvinnors politiska delaktighet: brist på kampanjmedel för kvinnor, könsbaserat våld, odemokratiska system för nominering av kandidater, och begränsande attityder och beteenden bland män – såväl i partierna som i kvinnornas familjer. Enbart stöd till kapacitetsutveckling av kvinnor räcker inte när hindren ställs upp av dels de politiska partierna och valsystemen, dels sociala normer i samhällena. Vidare är representation inte likställt med reellt inflytande eller större genomslag för politik som främjar jämställdhet och jämlikhet.

En framtida utvärdering skulle kunna inriktas på OECD-DAC:s utvärderingskriterier effektivitet och kostnadseffektivitet med delrapporter per PAO - i tillägg till en övergripande slutrapport - för att underlätta lärandet för respektive PAO. Resurssättningen av en sådan utvärdering är avgörande för att säkra dess relevans och användarfokus. Ytterligare ett fokus skulle kunna vara att jämföra för- och nackdelar med olika sätt att organisera hanteringen av verksamheten såsom exempelvis brittiska, danska, finska, nederländska eller tyska motsvarigheter.¹⁰⁸

Sida planerar en årlig gemensam dialogdag då bland annat rekommendationer från tidigare utvärderingar kan diskuteras. Tidigare satsningar på årliga dialogdagar i internatform är inte längre möjliga efter nedläggningen av Sida Partnership Forum i Härnösand.

Sida avser att genom dialog med samtliga PAO under en framtida strategiperiod fortsatt verka för vissa kvalitetshöjningar avseende bland annat resultatstyrning, utvärderingar och lärande, en människorättsbaserad ansats, konfliktkänslighet, miljö- och klimatförändring samt metoder för att stärka kvinnors, ungdomars – och andra underrepresenterade grupper – politiska representation och delaktighet. Därtill kommer riskhantering avseende bland annat holistisk säkerhet, inklusive informationssäkerhet, fortsatt behöva stå i fokus på grund av tilltagande repression i de flesta kontexter som PAO arbetar i.

BILAGOR

Bilaga 1: Om rapporten – syfte och upplägg samt förklaring till trafikljussystemet

¹⁰⁷ Sida, Women's participation in politics: technical note, 2022, dokumentnummer: 26/000004-27.

¹⁰⁸ Se exempelvis Svåsand, Lars. 2014. International Party Assistance—What Do We Know about the Effects? Rapport 2014:03 till Expertgruppen för biståndsanalys (EBA), Stockholm.

Om rapporten – syfte och upplägg

De årliga strategirapporternas syfte är att rapportera Sidas strategigenomförande till regeringen. De tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande, däribland uppdaterad multidimensionell fattigdomsanalys (MDPA), rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnernöten.

Detta är en fördjupad strategirapport som, i enlighet med överenskommelse mellan Sida och UD, även inkluderar ett underlag till ny strategi. Rapporten redogör för slutsatserna från en fördjupad översyn av strategigenomförandet och sammanfattar lärdomar från genomförandet och resultat för hela strategiperioden. Slutsatser från strategigenomförandet och slutsatser från MDPA ligger sedan till grund för Sidas förslag till mål och inriktning för en ny strategi.

Förklaring av trafikljussystemet

Trafikljusen är ett signalsystem som sammanfattar och motiverar Sidas nulägesbedömning av strategigenomförandet. Olika aspekter av strategigenomförandet bedöms i strategirapporten för att ge en bild av trender i utvecklingen och hur väl portföljen av insatser och aktiviteter är sammansatt i relation till behoven i kontexten, strategins mål och förväntade resultat. Bedömningen består av ett färgsatt trafikljus samt en motivering.

Trafikljus för portföljens sammansättning

Grön: Portföljen är väl sammansatt	Gul: Portföljen behöver mindre justeringar	Röd: Portföljen behöver större justeringar
Portföljen svarar upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt förväntas uppnå resultat enligt insatsernas mål.	Portföljen svarar delvis upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt förväntas uppnå resultat för en större del av insatsernas mål.	Portföljen svarar inte upp mot behoven i kontexten, strategins mål och/eller förväntas inte uppnå resultat enligt insatsernas mål.

Sida utvecklar och anpassar löpande strategiportföljerna för att upprätthålla en väl sammansatt portfölj. Sida anpassar portföljen genom att förhålla sig till utvecklingsutmaningar i respektive kontext, aktuell styrning samt genom att säkerställa att insatser och aktiviteter förväntas bidra till resultat. Trafikljusbedömningen beaktar och utgår från dessa tre aspekter.

Trafikljus för portföljens resultat

I vilken utsträckning bidrar portföljens resultat till strategimålet?

Hög grad	Måttlig grad	Låg grad
Portföljens resultat bidrar i hög grad till strategimålet, via de underliggande utfallsmålen.	Portföljens resultat bidrar i måttlig grad till strategimålet, via de underliggande utfallsmålen.	Portföljens resultat bidrar i låg grad till strategimålet.

Sida använder trafikljuset för portföljens resultat för att följa upp resultat i relation till strategimålen. Bedömningen förankras i Sidas verksamhetslogik: Eftersom strategimålen inte kan mätas direkt – då det saknas tydliga utgångslägen och definierade slutpunkter – bedöms i stället hur insatsernas utfall bidrar till förändring. Utfallsmålen fungerar som en brygga mellan insatserna och strategimålet, och mäter Sidas bidrag genom finansiering, expertis, dialog och projektgenomförande. Trafikljuset visar i vilken grad insatserna inom en portfölj uppfyller sina mål och hur omfattande dessa bidrag är i relation till strategimålet. På så vis kan Sida identifiera om portföljens resultat leder till observerbara förändringar som stödjer närmandet av strategimålet.

Bilaga 2: Globala mål och delmål (Agenda 2030) som respektive föreslaget strategimål förväntas bidra till

De tre föreslagna målen förväntas samlat bidra till följande globala mål och/eller delmål:

Fattigdomsbekämpning (1), Jämställdhet (5:5), Minskad ojämlikhet (10:2) och Fredliga och inkluderande samhällen (16:6, 16:7 och 16:10) samt Partnerskap (17:17).